

Answering
tomorrow's
challenges
today

Onderzoek naar aanknopingspunten voor de vereenvoudiging van gezinsbijslagen

Opdrachtgever: Sociale Verzekeringsbank

Eindrapportage

Rotterdam, april 2025

Onderzoek naar aanknopingspunten voor de vereenvoudiging van gezinsbijslagen

Opdrachtgever: Sociale Verzekeringsbank
Eindrapportage

Rotterdam, april 2025

Inhoudsopgave

Afkortingen	4
Managementsamenvatting	6
Doelstelling	6
Aanpak.....	6
Denkrichtingen voor vereenvoudiging in Nederland	7
1 Introductie	9
1.1 Aanleiding van het onderzoek.....	9
1.2 Doel, onderzoeksvragen en scope	10
1.3 Onderzoeksmethode	11
1.4 Leeswijzer.....	11
2 Elementen die vereenvoudiging behoeven.....	12
2.1 Het ontwerp van de regelingen	12
2.2 Exporteerbaarheid.....	14
2.3 Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau.....	17
2.4 Duitsland en Denemarken als voorbeelden.....	20
3 Gezinsbijslagen in Duitsland	21
3.1 Gezinsbijslag in Duitsland	21
3.2 Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau.....	26
3.3 Geleerde lessen	31
4 Gezinsbijslagen in Denemarken	32
4.1 Gezinsbijslag in Denemarken	32
4.2 Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau.....	37
4.3 Geleerde lessen	40
5 Aanknopingspunten voor Nederland	42
Bijlage I: Onderzoeksmethode	46
Bijlage II: Bronnenlijst	48

Afkortingen

AI	Artificiële intelligentie
Awir	Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen
DKK	Deense Kroon
EER	Europese Economische Ruimte
EESSI	Electronic Exchange of Social Security Information
EG	Europese Gemeenschap
EU	Europese Unie
HvJ-EU	Hof van Justitie van de Europese Unie
SUWI	Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SVB	Sociale Verzekeringsbank

Ter verduidelijking worden in de volgende tekstvakken de Nederlandse kindregelingen relevant voor dit onderzoek alsook het Europese kader kort geschetst.

Nederlandse kindregelingen

De overheid ondersteunt gezinnen in Nederland met diverse kindregelingen, die worden uitgevoerd door de SVB en de Dienst Toeslagen. In de context van dit onderzoek zijn de volgende regelingen het meest relevant.

De [kinderbijslag](#) (uitgevoerd door SVB) is een inkomensafhankelijke financiële bijdrage van de overheid aan ouders of verzorgers voor de kosten van het opvoeden en verzorgen van kinderen tot 18 jaar. De hoogte van de kinderbijslag is afhankelijk van de leeftijd van het kind: hoe ouder het kind, hoe hoger het bedrag. De uitbetaling vindt vier keer per jaar plaats.¹

Het [kindgebonden budget](#) (uitgevoerd door Dienst Toeslagen) is een maandelijkse tegemoetkoming voor ouders met kinderen tot 18 jaar, bedoeld om de kosten van de opvoeding te verlichten. Deze regeling is inkomens- en vermogensafhankelijk.²

De [kinderopvangtoeslag](#) (uitgevoerd door Dienst Toeslagen) is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang voor werkende of studerende ouders. Het is bedoeld om de combinatie van werk en gezin mogelijk te maken. Om recht te hebben op kinderopvangtoeslag, moeten beide ouders werken (of studeren of een traject naar werk volgen) en gebruikmaken van geregistreerde kinderopvang. Het bedrag dat men ontvangt, is afhankelijk van het inkomen, het aantal kinderen en het aantal opvanguren dat men afneemt.³

Bovenstaande regelingen vallen binnen twee verschillende wettelijke stelsels. Kinderbijslag valt binnen de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI). Het kindgebonden budget en kinderopvang toeslag vallen beiden onder de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir).

¹ Algemene kinderbijslagwet. [Link](#)

² Wet op het kindgebonden budget. [Link](#)

³ Wet kinderopvang. [Link](#)

Europese gezinsbijslagen

In Europees verband spreekt men niet van kindregelingen maar van 'gezinsbijslagen'.⁴In Verordening 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels worden onder 'gezinsbijslagen' verstaan: alle verstrekkingen en uitkeringen ter tegemoetkoming van de gezinslasten, met uitzondering van voorschotten op onderhoudsbijdragen, en de in bijlage I vermelde bijzondere uitkeringen bij geboorte of adoptie.

Wanneer een lid (of leden) van het gezin werkzaam zijn in een andere lidstaat van de EU / EER of Zwitserland dan waar zij wonen (en verzekerd zijn) dan hebben zij doorgaans recht op gezinsbijslagen in beide landen. In dergelijke gevallen houden de bevoegde nationale instanties rekening met de situatie van beide ouders en besluiten zij welk land de primaire verantwoordelijkheid heeft voor het verstrekken van de gezinsbijslagen. Hun besluit is gebaseerd op "prioriteitsregels". Verordening 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels legt deze regels neer. In de praktijk houdt dit in dat het voorrangslid het volledige bedrag dat de rechthebbende op basis van nationale wetgeving hoort te krijgen betaalt en het andere land dit aanvult (indien de rechthebbende in dat land recht zou hebben op een hoger bedrag).

Wanneer Nederland geldt als voorrangslid, dan stelt SVB de kinderbijslag vast en keert deze uit. Dienst Toeslagen keert zelf het kindgebonden budget en eventueel kinderopvangtoeslag uit. Wanneer Nederland aanvult, is de situatie complexer. Dienst Toeslagen neemt dan een besluit over het recht op kindgebonden budget en eventueel kinderopvangtoeslag en deelt deze informatie vervolgens met de SVB. De SVB bepaalt mede op basis daarvan de samenloop met buitenlands recht en de mate van anticumulatie en keert alle nationale tegemoetkomingen in één keer uit als Nederlandse gezinsbijslag.⁵

⁴ Europese Unie. (2004). Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels. Publicatieblad van de Europese Unie, L 166, 1-123. [Link](#)

⁵ Voor deze gevallen wordt het SUWI-regime toegepast. De Centrale Raad van Beroep en de Raad van State hebben geoordeeld dat hier geen juridische grondslag voor is. Momenteel wordt gewerkt aan een wettelijke verankering van de zojuist geschetste praktijk.

Managementsamenvatting

Doelstelling

De Sociale Verzekeringsbank (SVB) heeft behoefte aan concrete handvatten om de uitvoering van gezinsbijslagen te vereenvoudigen, met in het bijzonder aandacht voor internationale dossiers op het gebied van kindregelingen. Hoewel het aantal internationale dossiers kindregelingen relatief klein is (ongeveer 40.000 gerechtigden op jaarbasis), blijft dit aandeel toenemen en gaat het grootste gedeelte van de uitvoeringscapaciteit van de SVB uit naar dit type dossiers.

Op nationaal niveau lopen momenteel verschillende trajecten en initiatieven met het oog op vereenvoudiging, zoals de nieuwe wetgeving op het gebied van financiering van kinderopvang en de wetgeving ter vervanging van de huidige Algemene Kinderbijslagwet (AKW) en de Wet op het Kindgebonden Budget (WKB). Tegen deze achtergrond wil de SVB in kaart brengen welke concrete aanknopingspunten er zijn voor de nationale overheid om de uitvoering van gezinsbijslagen te vereenvoudigen en hoe deze meegenomen kunnen worden bij lopende en toekomstige (wetgevings)trajecten.

Ecorys heeft begin 2025 in opdracht van de SVB een verkennend onderzoek uitgevoerd, gericht op het identificeren van denkrichtingen voor een eenvoudiger uitvoerbaar stelsel van gezinsbijslagen. Daarbij is gekeken naar verschillende elementen van een eenvoudige(re) gezinsbijslageregeling, praktijkvoorbeelden van systemen uit andere landen (met name Duitsland en Denemarken), internationale voorbeelden waarin toeslagen of kortingen voor ouders niet als gezinsbijslag worden aangemerkt, en een vertaling van deze inzichten naar de Nederlandse context.

Aanpak

Het onderzoek is uitgevoerd in twee fasen. In de eerste fase is een bronnenonderzoek uitgevoerd om de door de SVB ervaren knelpunten inzichtelijker te maken en om mogelijke aanknopingspunten voor vereenvoudiging in het buitenland in kaart te brengen. Daarnaast zijn interviews gehouden met Nederlandse en internationale experts, met als doel de internationale context van gezinsbijslagen te duiden.

Samen met SVB zijn op basis van deze eerste fase drie hoofdthema's geïdentificeerd die een sleutelrol spelen in de vereenvoudiging van de uitvoerbaarheid van gezinsbijslagen. Dit betreft [1\) het ontwerp van de bijslagen](#). De mate van inkomensafhankelijkheid, het aantal regelingen en de hoeveelheid betrokken uitvoeringsorganisaties beïnvloeden de complexiteit. Zo vergen inkomensafhankelijke regelingen extra administratie door fluctuaties in inkomen, en maakt het bestaan van meerdere instanties het systeem minder overzichtelijk voor burgers. Daarnaast vormt ook [2\) de exporteerbaarheid van regelingen een kans voor versimpeling](#). Bij exporteerbare toeslagen is namelijk sprake van betrokkenheid van meerdere landen. Verschillen in nationale regelgeving en interpretaties leiden regelmatig tot vertragingen of misverstanden, wat de uitvoeringslast verhoogt. Ten slotte speelt ook [3\) de uitvoering op](#)

[nationaal- en internationaal niveau een belangrijke rol in eventuele vereenvoudiging](#). De mate van accuraat vaststellen van (internationale) rechten, risicobereidheid in de uitvoering, internationale gegevensuitwisseling en de begeleiding van burgers spelen een belangrijke rol in de complexiteit van de uitvoering.

In de tweede fase zijn, in overleg met de SVB, Duitsland en Denemarken geselecteerd voor een verdiepend onderzoek. Hiervoor is aanvullend bronnenonderzoek gedaan, zijn interviews uitgevoerd en is het beleid van deze landen ten aanzien van gezinsbijslagen in kaart gebracht. In deze landen is specifiek onderzocht hoe het ontwerp van de regelingen is vormgegeven, hoe de exporteerbaarheid van de regelingen is ingeregeld en hoe de regelingen in de internationale context worden uitgevoerd.

Denkrichtingen voor vereenvoudiging in Nederland

Op basis van het onderzoek zijn zeven concrete aanknopingspunten geformuleerd. Deze punten variëren van relatief eenvoudige aanpassingen die door SVB zelfstandig uitgevoerd kunnen worden tot suggesties voor (stelsel)wijzigingen op Nederlands en / of Europees niveau:

1. [Subsidieer kinderopvang direct via de overheid](#). Directe subsidiering aan kinderopvang-faciliteiten zorgt ervoor dat kinderopvangtoeslag niet-exporteerbaar is. Dit zou zorgen voor een aanzienlijk lagere belasting van de SVB in de behandeling van internationale dossiers.
2. [Onderzoek samen met zusterorganisaties naar knelpunten in de samenwerking](#). Het gezamenlijk identificeren van praktische knelpunten bevordert een efficiëntere verwerking van internationale dossiers en draagt daarmee bij aan vermindering van fouten en vertragingen.
3. [Volg Duitse ontwikkelingen rondom bijzondere non-contributieve uitkeringen](#). Duitsland beschouwt de Kinderzuschlag sinds 2022 als een bijzondere, non-contributieve uitkering in de zin van Verordening (EG) nr. 883/2004 en daarmee als niet-exporteerbaar. Hoewel de Kinderzuschlag een andere doelstelling, grond en doelgroep kent dan de Nederlandse kindregelingen, is het voor de Nederlandse context interessant om de uitwerking van de kwalificatie van de Kinderzuschlag als bijzondere non-contributieve uitkering te volgen.
4. [Onderzoek directe en tijdige toegang van SVB tot gegevens van Belastingdienst](#). Directe toegang (een 'inkijkfunctie') van de SVB tot belastinggegevens van ouders kan de nauwkeurigheid en snelheid van het bepalen van rechten op bijslagen verbeteren. Dit leidt tot lagere administratieve lasten en een verbeterde dienstverlening aan burgers.
5. [Zet in op harmonisatie van definities op EU-niveau](#). Harmonisering van begrippen zou de administratieve last voor de SVB en zusterorganisaties substantieel kunnen verlagen omdat daarmee de vertaling tussen verschillende nationale stelsels zou komen te vervallen.
6. [Maak één organisatie verantwoordelijk voor bepaling en betaling van gezinsbijslagen](#). Centralisatie vermindert de bureaucratie, versnelt de besluitvorming, en zorgt voor een

efficiëntere uitvoering van gezinsbijslagen. Het is aannemelijk dat dit zich vertaalt in lagere uitvoeringskosten.

7. **Versimpel stelsel door één regeling gezinsbijslag en één inkomensdrempel in te stellen.**

Eén uniforme regeling voor gezinsbijslag met een enkele inkomensdrempel vereenvoudigt het systeem aanzienlijk. Met name de loskoppeling tussen de gezinsbijslagen en het fiscale systeem, leidt tot versimpeling in de uitvoering.

1 Introductie

In dit hoofdstuk worden de aanleiding van dit onderzoek alsook het doel en de onderzoeksvragen gepresenteerd. Ook wordt kort stil gestaan bij de gehanteerde onderzoeksmethoden. Een korte beschrijving van het Nederlandse stelsel ten aanzien van kindregelingen alsook de Europese wet- en regelgeving is te vinden in het hoofdstuk 'afkortingen'.

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De SVB heeft behoefte aan concrete aanknopingspunten om de uitvoering van internationale dossiers op gebied van kindregelingen te vereenvoudigen. Hoewel het aantal internationale dossiers kindregelingen relatief klein is (ongeveer 40.000 gerechtigden op jaarbasis), blijft dit aandeel toenemen en gaat het grootste gedeelte van de uitvoeringscapaciteit van de SVB uit naar dit type dossiers. Dit heeft te maken met de aanzienlijke complexiteit van grensoverschrijdende dossiers.

In grensoverschrijdende gevallen, dienen de betrokken lidstaten namelijk op basis van Verordening 883/2004 gezamenlijk vast te stellen welk land een voorrangspositie heeft⁶ en welk land aanvult in geval van gezinsbijslagen (kindregelingen in de Nederlandse context). In de praktijk betekent dit dat nationale stelsels met elkaar vergeleken dienen te worden en dit vereist veel aandacht, afstemming, expertise en tijd.⁷ Tabel 1.1 presenteert enkele situaties en illustreert de complexiteit van de grensoverschrijdende gevallen.

Tabel 1.1 Voorbeeld complexiteit grensoverschrijdende gevallen

Wonen in Nederland en werken in Duitsland en/of Nederland		EU verordening 883/2004 Betaling gezinsuitkeringen	
Ouder 1	Ouder 2	Voorrang	Aanvulling
Werkt in Duitsland	Werkt in Nederland	Nederland	Duitsland
Werkt in Duitsland	Werkt in Duitsland	Duitsland	Geen
Werkt in Duitsland	Werkt niet: alleenverdiener	Duitsland	Nederland
Werkt in Duitsland	Werkloos in Nederland	Nederland	Duitsland
Werkt in Duitsland	Ex-partner werkt in Nederland	Nederland	Duitsland

Naast de aandacht en capaciteit die de grensoverschrijdende dossiers vergen van de SVB, noemt de SVB in haar Knelpuntenbrief⁸ eveneens haar afhankelijkheid van zusterorganen en burgers zelf om tot accurate en tijdige vaststellingen te komen.

⁶ Zie hoofdstuk 'afkortingen' voor een korte toelichting op het concept 'voorrang'.

⁷ Sociale Verzekeringsbank. (2024). Knelpuntenbrief IV: Internationale dienstverlening onder druk. Sociale Verzekeringsbank. [Link](#).

⁸ Ibid.

Kortom, de behandeling en uitvoering van grensoverschrijdende dossiers kost de SVB aanzienlijke hoeveelheden tijd en capaciteit, ook ten opzichte van de uitvoering van nationale dossiers. De behoefte om mogelijkheden tot vereenvoudiging van de uitvoering van deze internationale dossiers te onderzoeken valt bovendien samen met discussie rondom de vereenvoudiging van het Nederlandse stelsel rondom kindregelingen.⁹

1.2 Doel, onderzoeksvragen en scope

Het doel van dit onderzoek is aanknopingspunten/denkrichtingen te vinden om de uitvoering van gezinsbijslagen in de internationale context te vereenvoudigen. Dit doel vertaalt zich in de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat zijn **elementen** van een eenvoudige(re) vorm van gezinsbijslag voor de uitvoering?
 - Kan de nieuwe vergoeding voor kinderopvang **niet** als gezinsbijslag aangemerkt worden (bijvoorbeeld als een bijzondere non-contributieve uitkering) of als een ander type gezinsbijslag (bijvoorbeeld loonvervangend)?
 - Kan kinderbijslag en/of het kindgebonden budget niet als gezinsbijslag aangemerkt worden?
1. Wat zijn **voorbeelden bij (buur)landen** van een eenvoudige(re) vorm van gezinsbijslag voor de uitvoering?
2. Zijn er bij (buur)landen voorbeelden van eigen bijdragen, toelagen of kortingen voor ouders die niet als gezinsbijslag worden aangemerkt en waar Nederland van kan leren bij de vormgeving van nieuwe kindregelingen?
3. Hoe kunnen de elementen en voorbeelden bij (buur)landen vertaald worden naar **aanknopingspunten/denkrichtingen voor Nederlandse context en wetgeving**?

Onderzoeksvraag 1 wordt beantwoord in hoofdstuk 2. Onderzoeksvraag 2 en 3 worden grotendeels behandeld in hoofdstuk 3 en 4 en komen, ten dele, ook aanbod in hoofdstuk 2. Onderzoeksvraag 4 staat centraal in hoofdstuk 5.

Dit onderzoek richt zich op het Nederlandse stelsel en onderzoekt interessante voorbeelden voor vereenvoudiging in de Europese lidstaten en EER (Europese Economische Ruimte) landen.¹⁰ Daarnaast richt dit onderzoek zich op 'internationale gevallen'. Hiermee wordt bedoeld op Europese landen en niet op verdragslanden. Afspraken met verdragslanden vallen buiten de scope van dit onderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode januari tot en met april 2025.

In dit onderzoek wordt gesproken over gezinsbijslagen. Hieronder worden kinderbijslag, het kindgebonden budget en kinderopvangtoeslag verstaan.¹¹

⁹ Dit betreft onder andere nieuwe wetgeving op het gebied van subsidiering kinderopvang, het afronden van het parlementaire traject is beoogd per 2027, internetconsultatie voor zomer 2025. De wetgeving ter vervanging van de huidige AKW en WKB (één-kindregeling), voorbereiding wetgeving beoogd in periode 2024-2028 cf afspraak regeerprogramma en de codificatie van huidige werkwijze gezinsbijslagen, dit traject richt zich op het rechtmatig maken van huidige uitvoering (streven implementatie januari 2027). Zie ook Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2024). Nieuw financieringsstelsel kinderopvang: aan de slag! [Link](#).

¹⁰ Dit betreft Liechtenstein, Noorwegen en IJsland.

¹¹ Zie het hoofdstuk 'afkortingen' voor een korte toelichting op het Nederlandse stelsel.

1.3 Onderzoeksmethode

Bovenstaande onderzoeksvragen zijn beantwoord op basis van verschillende onderzoeksmethoden. Dit betreft bronnenonderzoek om de door de SVB ervaren knelpunten inzichtelijker te maken, alsook om mogelijke aanknopingspunten voor vereenvoudiging in het buitenland in kaart te brengen.¹² Daarnaast zijn enkele interviews met Nederlandse en internationale experts uitgevoerd met als doel om de internationale context van gezinsbijslagen te duiden.

In samenspraak met de SVB zijn vervolgens twee landen, [Duitsland en Denemarken](#), geselecteerd voor verdiepend onderzoek. Deze twee landen zijn geselecteerd omdat het stelsel in deze lidstaten elementen bevat die interessant kunnen zijn om de Nederlandse uitvoering van gezinsbijslagen in de internationale context te vereenvoudigen. Bovendien zijn Duitsland en Denemarken buurlanden van elkaar en kunnen uit de samenwerking tussen deze twee landen mogelijk ook lessen getrokken worden voor Nederland (en haar buurlanden). Voor Duitsland en Denemarken is aanvullend bronnenonderzoek en interviews uitgevoerd en is het beleid van deze landen ten aanzien van gezinsbijslagen opgetekend. Hierbij is specifiek aandacht besteed aan de potentiële elementen voor vereenvoudiging die ook voor de Nederlandse context relevant zouden kunnen zijn, namelijk:

- Het ontwerp van de bijslagen. Dit betreft de doelstellingen waarop het beleid en stelsel is gebaseerd, het aantal regelingen en hun link met het fiscale stelsel.
- Exporteerbaarheid. Dit betreft de mate waarin de rechten van ouders geëxporteerd kunnen worden naar een ander land.
- Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau. Hieronder valt de toepassing en de praktische uitvoering van de regelingen (zowel op nationaal- als op internationaal niveau).

De relevantie en haalbaarheid van de Duitse en Deense werkwijzen is vervolgens besproken met de SVB tijdens een workshop. In Bijlage I is een uitgebreidere beschrijving van de onderzoeksmethode opgenomen.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 worden de elementen die bijdragen aan de complexiteit van de uitvoering van het stelsel, en daarmee denkrichtingen vormen voor vereenvoudiging, uiteengezet. Vervolgens presenteren hoofdstuk 3 en 4 respectievelijk het Duitse en Deense stelsel rondom gezinsbijslagen. In hoofdstuk 5 worden, ten slotte, relevante denkrichtingen voor Nederland gepresenteerd op basis van de inzichten opgehaald in het buitenland. In bijlage I wordt de toegepaste onderzoeksmethode in meer detail beschreven, bijlage II betreft een overzicht van de geraadpleegde bronnen.

¹² Relevante voorbeelden die uit dit bronnenonderzoek naar voren kwamen zijn opgenomen in hoofdstuk 2.

2 Elementen die vereenvoudiging behoeven

Dit hoofdstuk presenteert een overzicht van de elementen die bijdragen aan de complexiteit van de uitvoering van gezinsbijslagen in grensoverschrijdende dossiers. Tegelijkertijd vormen deze elementen mogelijk ook denkrichtingen om de uitvoering van de bijslagen te vereenvoudigen. Specifiek wordt stilgestaan bij het ontwerp van de regelingen, de exporteerbaarheid van regelingen en de toepassing en uitvoering. Steeds wordt beschreven waarom en hoe een element de uitvoering beïnvloed en hoe dit element op dit moment voor Nederland is ingeregeld. Ook wordt beleid uit het buitenland toegelicht.¹³

2.1 Het ontwerp van de regelingen

Doelstellingen van gezinsbijslagen

In veel Europese landen dienen gezinsbijslagen meerdere beleidsdoelen, zoals armoedebestrijding, arbeidsparticipatie, gendergelijkheid en het bevorderen van kind welzijn. Dit betekent dat de gezinsbijslagen met meerdere beleidsthema's samenhangen. In grensoverschrijdende situaties spelen de nationale beleidskaders van meerdere lidstaten een rol en moet worden vastgesteld welke regelgeving van toepassing is. Wanneer de onderliggende doelstellingen van gezinsbeleid per land verschillen, is de uitvoering ervan aanzienlijk complexer. Het is dan ingewikkelder om, bijvoorbeeld, verantwoordelijkheden voor de uitvoering te verduidelijken. Wanneer een deel van de bijslagen inkomensafhankelijk zijn in een van de betrokken lidstaten dan vormt dit een aanvullende laag aan complexiteit omdat lidstaten dan ook het inkomen van de ouder(s) mee moeten nemen in hun vaststelling.

In Nederland is sprake van een mix van doelstellingen, verdeeld over verschillende regelingen zoals de [kinderbijslag](#), [het kindgebonden budget](#) en de [kinderopvangtoeslag](#).

De [kinderbijslag](#) is een universele regeling die bedoeld is om ouders financieel te ondersteunen bij de kosten van opvoeding en verzorging van kinderen tot 18 jaar. Deze tegemoetkoming is inkomensafhankelijk en wordt aan alle gezinnen verstrekt.

Het [kindgebonden budget](#) is een extra inkomensafhankelijke tegemoetkoming van de overheid in de kosten van kinderen voor gezinnen. Deze regeling is specifiek gericht op gezinnen met lage en middeninkomens en wordt gezien als een efficiënte manier om (kinder-) armoede te bestrijden.¹⁴

De [kinderopvangtoeslag](#) ondersteunt ouders bij de kosten van kinderopvang. Het doel hiervan is om de combinatie van arbeid en zorg te vergemakkelijken en daarmee de arbeidsparticipatie van ouders te bevorderen.¹⁵

¹³ Buitenlands beleid en werkwijzen zijn geïdentificeerd gedurende het verkennende bronnenonderzoek. Een verdiepende analyse van het Duitse en Deense beleid komt uitgebreid aan bod in hoofdstuk 3 en 4.

¹⁴ Ministerie van Financiën. (2023). Memorie van toelichting op de Rijksbegroting 2024 – Hoofdstuk XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid, onderdeel 2124058. Rijksfinanciën. [link](#)

¹⁵ Belastingdienst Toeslagen. (2018, 23 augustus). Antwoord op brief Kinderombudsman over het stopzetten van de kinderopvangtoeslag. Informatiepunt Kinderopvangtoeslag. [link](#)

Het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag hebben niet alleen een generieke ondersteunende functie, maar ook een nivellerende werking, doordat lagere inkomens relatief meer ontvangen dan hogere inkomens.

Ter illustratie: Frankrijk en Scandinavische landen

In [Frankrijk](#) liggen vijf verschillende doelstellingen onder het gezinsbeleid.¹⁶ Zoals in veel andere landen ook het geval is, is één van deze doelstellingen armoedebestrijding. Dit vergroot de uitvoeringscomplexiteit, omdat inkomensafhankelijke regelingen worden ingezet. Inkomensafhankelijke regelingen zijn per definitie complexer dan universele regelingen, omdat inkomen verandert over de tijd en voor sommigen fluctueert, en omdat gezinnen inkomen uit verschillende landen kunnen vergaren.

In [Scandinavische](#) landen zijn gezinsbijslagen doorgaans universeel en gericht op algemene kind ondersteuning. Inkomensondersteuning en armoedebestrijding worden daar primair via andere sociale zekerheidsinstrumenten georganiseerd. Omdat gezinsbijslagen niet afhankelijk zijn van inkomen, zijn er minder administratieve procedures en minder wisselende aanspraken. Dit draagt bij aan de eenvoud van het systeem.

Aantal regelingen en de basis van de regelingen

Lidstaten verschillen sterk in het aantal gezinsbijslageregelingen en in de manier waarop deze zijn vormgegeven. Deze variëteit is doorgaans geen probleem voor nationale dossiers. De complexiteit neemt echter aanzienlijk toe wanneer gezinnen in meerdere landen recht (kunnen) hebben op gezinsbijslagen. Verschillen in het aantal regelingen, leeftijdsgrenzen, toekenningscriteria en de mate van inkomensafhankelijkheid kunnen de aanvraagprocedure en uitvoering in grensoverschrijdende situaties extra ingewikkeld maken.

Nederland combineert [meerdere gezinsregelingen](#) die verschillen in de [afhankelijkheid van inkomen](#). De kinderbijslag is een universele basisbijslag voor alle gezinnen, terwijl het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag inkomensafhankelijk zijn. Deze combinatie van een basisbijslag met aanvullende inkomensafhankelijke toeslagen is vergelijkbaar met de systemen in België en Duitsland.¹⁷ Sommige Europese landen kiezen voor één universele regeling of één uitvoerende instantie, zoals Finland, Zweden en Noorwegen.¹⁸

De complexiteit in Nederland – en vergelijkbare systemen zoals in België en Duitsland – ontstaat deels doordat inkomensafhankelijke regelingen administratief ingewikkelder zijn, bijvoorbeeld door fluctuaties in inkomen en veranderende rechten. Daarnaast maakt de verdeling over meerdere instanties het systeem minder overzichtelijk.

Bovendien hanteren Europese landen verschillende namen en instrumenten voor gezinsbijslageregelingen. Daarom is het niet altijd helder wat in verschillende landen het [equivalent is van de Nederlandse kinderbijslag, het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag](#). Dit bemoeilijkt de afstemming en coördinatie in grensoverschrijdende gevallen.

¹⁶ Interview jurist sociaal recht Frankrijk, december 2024

¹⁷ Interview Sociale Verzekeringsbank, januari 2025

¹⁸ Europese Commissie. Uw rechten per land. Employment, Social Affairs & Inclusion. Geraadpleegd op 12 februari 2025, [link](#)

In alle Europese landen zijn gezinsbijslagen **leeftijdsafhankelijk**. Echter, de leeftijdsgrens verschilt per land (zie onderstaand tabel). In Nederland wordt de kinderbijslag bijvoorbeeld uitgekeerd tot het kind 18 jaar is. Tegelijkertijd ligt de grens bij 15 jaar in Kroatië¹⁹ en heeft Bulgarije een maximale grens van 20 jaar.²⁰ In specifieke gevallen (schoolgaand kind, beperking) kan recht op bijslag worden verlengd. Deze variatie maakt internationale situaties complex, omdat verschillen in leeftijdsgrenzen en voorwaarden ertoe kunnen leiden dat nationale en internationale rechten overlappen. Zo kan iemand in het woonland geen recht hebben op een toeslag, maar via werk in een ander land toch aanspraak maken op de nationale gezinsbijslagen van het werkland. Dit brengt administratieve uitdagingen met zich mee voor uitvoeringsorganisaties, die rekening moeten houden met uiteenlopende regelgeving en coördinatie tussen landen.²¹

Tabel 2.1 **Overzicht leeftijdsgrenzen gezinsbijslagen in Europa²²**

Land	Leeftijdsgrens	Extra toelichting
Kroatië	15 (19)	Verlengd tot 19 jaar als kind voortgezet onderwijs in gaat
Zweden	16	Mogelijke verlenging via studie- of aanvullende toelage.
Finland	17	
Noorwegen	18	
Oostenrijk	19	
Bulgarije	20	Tot einde middelbare school, met bovengrens van 20 jaar.

2.2 Exporteerbaarheid

Grensarbeiders²³ hebben in principe dezelfde rechten op sociale zekerheid en gezinsbijslagen als mensen die binnen één lidstaat wonen en werken. De manier waarop de zogenoemde exporteerbaarheid van bijslagen is geregeld, is daarom van groot belang voor ‘grensoverschrijdende gezinnen’ en uitvoeringsinstanties. Voor hen is het essentieel om te bepalen of en onder welke voorwaarden een bijslag mag worden geëxporteerd.

Echter, zodra meerdere landen betrokken zijn, kunnen verschillen in nationale regelgeving en interpretatie daarvan leiden tot vertragingen of misverstanden. Dit kan ertoe leiden dat grensarbeiders tussen wal en schip vallen, dat niet volledig gebruik kan worden gemaakt van rechten of er juist dubbele claims worden gedaan. Het probleem zit daarbij vooral in de informatie die nodig is uit andere EU-landen: het verkrijgen daarvan is vaak lastig of duurt lang. Het proces van grensoverschrijdende gezinsbijslagen vergt daardoor veel capaciteit en tijd van de SVB. Vereenvoudiging op dit vlak zou een aanzienlijke verlichting van de werkdruk kunnen opleveren.

Beleid, wet- en regelgeving omtrent exporteerbaarheid is vastgelegd op Europees niveau. In het volgende tekstvak wordt het Europese wettelijke kader geschetst ‘

¹⁹ Government of Croatia, Child allowance. Geraadpleegd op 12 februari 2025, [link](#).

²⁰ Angloinfo, Child benefit. Geraadpleegd op 12 februari 2025, [link](#).

²¹ Europese Commissie. Uw rechten per land. Employment, Social Affairs & Inclusion. Geraadpleegd op 12 februari 2025, [link](#).

²² GPedia. Gezinsbijslagen in Europa. Geraadpleegd op 12 februari 2025, [Link](#).

²³ Onder grensarbeiders verstaan we eenieder die werkzaamheden al dan niet in loondienst verricht in een lidstaat maar die woont in een andere lidstaat, waarnaar hij in beginsel dagelijks of ten minste eenmaal per week terugkeert (zie artikel 1, onder f) van verordening 883/2004).

Europees wettelijk kader

Sociale zekerheid is een nationale bevoegdheid. Op Europees niveau wordt sociale zekerheid (en gezinsbijslagen) gecoördineerd op basis van [Verordening \(EG\) nr. 883/2004](#)²⁴ en [Uitvoeringsverordening \(EG\) nr. 987/2009](#).²⁵ Deze verordeningen bepalen welk land verantwoordelijk is voor het betalen van sociale zekerheid (waaronder gezinsbijslagen), hoe dubbele uitkeringen voorkomen worden en onder welke voorwaarden bijslagen exporteerbaar zijn. De coördinatieverordening bevat conflictregels: het exclusiviteitsbeginsel bepaalt dat iemand maar onder de wetgeving van één lidstaat valt.²⁶ Voor werknemers geldt het werklandbeginsel: gezinsbijslag wordt betaald door het land waar men werkt. Voor niet-werkenden geldt het woonlandbeginsel.

Verordening 883/2004 hanteert een relatief brede [definitie van 'gezinsbijslag'](#) (artikel 1), namelijk *'alle verstrekkingen en uitkeringen ter tegemoetkoming van de gezinslasten'* met uitzondering van voorschotten op onderhoudsbijdragen, en in bijlage I vermelde bijzondere uitkeringen bij geboorte of adoptie. Deze definitie omvat dus de klassieke kinderbijslag, inkomensondersteuning voor gezinnen, toelagen voor opvoeding of zorg en sommige fiscale voordelen (mits ze gezinslasten dekken). In de praktijk betekent dit dat een aanzienlijk deel van de regelingen onder deze EU-definitie vallen; meer soms dan lidstaten verwachten.²⁷

De afgelopen twintig jaar heeft het Hof van Justitie van de EU (HvJ-EU) de definitie van gezinsbijslag breed uitgelegd. Enkele belangrijke uitspraken worden in het volgende tekstvak uitgelicht. Deze uitspraken zijn relevant omdat ze, allereerst, de complexiteit en de verschillende wijzen van interpreteren van exporteerbaarheid aantonen. Tevens illustreren zij ook dat de worsteling met exporteerbaarheid breder speelt dan alleen in Nederland.

²⁴ Verordening (EG) nr. 883/2004, [link](#)

²⁵ Verordening (EG) nr. 987/2009, [link](#)

²⁶ H.-D. Steinmeyer (2023) Title II Determination of the legislation applicable, in M. Fuchs and R. Cornelissen (eds.), *EU Social Security Law*, C.H. Beck, Hart, Nomos, p. 144

²⁷ Didden, B., & Kramer, S. (2023). Kinderzuschlag (DE)-Kindgebonden budget (NL): De grenswerker tussen wal en schip? Institute for Transnational and Euregional Cross Border Cooperation and Mobility / ITEM. [Link](#)

Uitspraken van het Hof van Justitie (HvJ) van de EU ten aanzien van exporteerbaarheid
*Kuusijärvi (Zweden) en Hoefer en Zachow (Duitsland)*²⁸²⁹

Het HvJ-EU oordeelde in deze zaken dat het begrip “kosten van het gezin dragen” breed dient te worden opgevat als ‘publieke bijdragen aan het gezinsbudget om de financiële lasten van onderhoud te verlichten’. Op basis van deze interpretatie werden ook onderhoudsbijdragen aangemerkt als gezinsbijslag onder de toen geldende Verordening (EEG) 1408/71. Als reactie op deze uitspraken paste de Europese wetgever de definitie aan in de nu geldende Verordening 883/2004.³⁰ Deze verordening onderscheidt niet langer gezinsbijslagen en gezinsuitkeringen, maar spreekt van “gezinsbijslagen”. Hieronder vallen alle in natura en in geld verleende voordelen die bedoeld zijn om gezinskosten te dekken, met uitsluiting van onderhoudsvoordelen en speciale geboorte- en adoptie-uitkeringen (genoemd in Annex I van de Verordening).

*Oostenrijk (indexatie op woonlandkind)*³¹

Oostenrijk voerde in 2019 een systeem in waarbij gezinsbijslagen en belastingvoordelen werden aangepast aan de kosten van levensonderhoud in het land waar het kind woonde. Oostenrijk stelde dat deze aanpassing nodig was om kinderen gelijk te behandelen in hun woonland en verwees naar vergelijkbare mechanismen in EU-stafregelingen. In een procedure aangespannen door de Europese Commissie oordeelde het HvJ-EU in 2022 dat deze aanpassing in strijd was met EU-recht, specifiek met het verbod op discriminatie van werknemers op grond van nationaliteit. Het Hof vond dat de Oostenrijkse regeling niet verenigbaar was met de verplichting om werknemers gelijke sociale voordelen te bieden.³²

*Luxemburg (individueel kinderrecht)*³³

Luxemburg voerde in 2016 hervormingen door waarmee gezinsbijslagen werden omgevormd tot een individueel recht voor kinderen. Hiermee wilde Luxemburg het kind centraal stellen en tegelijkertijd de administratieve en financiële lasten van export beperken. Het Hof wees de argumenten van Luxemburg af. Het stelde vast dat het recht op gezinsbijslagen in de context van grensarbeiders niet kan worden beperkt op basis van administratieve of budgettaire redenen. Het Hof benadrukte dat het doel om een individueel recht voor kinderen te creëren legitiem kan zijn, maar dat de voorgestelde regeling ongerechtvaardigde indirecte discriminatie veroorzaakte. Het Hof gaf prioriteit aan de rechten van werknemers en hun gezinnen, en stelde dat een lidstaat wel voorwaarden kan stellen, zoals een gemeenschappelijke huishouding, maar niet op basis van woonplaats kan discrimineren.³⁴

²⁸ Kuusijärvi v. Riksförsäkringsverket, Zaak C-275/96, Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 11 juni 1998. [Link](#)

²⁹ Hoefer en Zachow v. Land Nordrhein-Westfalen, Gecombineerde Zaken C-245/94 en C-312/94, Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 10 oktober 1996. [Link](#)

³⁰ Europese Unie. Coordination of social security systems in the European Union. Geraadpleegd op 12 februari 2025, [Link](#).

³¹ Europese Commissie. (2019). Indexation of family benefits: Commission takes next step in infringement procedure against Austria. [Link](#)

³² Strban, G. (z.d) 14 pitfalls of coordinating family benefits in the EU. In Liber Amicorum Bernhard Spiegel: Reflections on EU coordination of social security systems: Bridging academia and public administration (Special Edition). Belgian Journal of Social Security.

³³ Caisse nationale des prestations familiales v. Salim Lachheb en Nadia Lachheb, Zaak C-177/12, Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 24 oktober 2013. [Link](#)

³⁴ Strban, G. (z.d) 14 pitfalls of coordinating family benefits in the EU. In Liber Amicorum Bernhard Spiegel: Reflections on EU coordination of social security systems: Bridging academia and public administration (Special Edition). Belgian Journal of Social Security.

Bijzondere niet-contributieve uitkeringen

Er is één categorie sociale verzekeringen waarbij exporteerbaarheid van gezin gerelateerde bijslagen niet verplicht is: de zogeheten 'bijzondere niet op premie of bijdrage gebaseerde uitkeringen' ([special non-contributory cash benefits](#)), zoals bedoeld in artikel 70 van Verordening 883/2004. Voorwaarden om zo'n uitkering als 'niet-exporteerbaar' aan te merken zijn dat (1) de uitkering is bedoeld voor het garanderen van een minimuminkomen of het ondersteunen van mensen met een handicap, (2) de uitkering volledig wordt gefinancierd uit algemene belastingen (niet uit sociale premies), (3) de regeling expliciet moet worden opgenomen in Bijlage X van de Verordening. Dit betekent dat in de basis landen bepaalde sociale uitkeringen niet hoeven te exporteren wanneer deze bedoeld zijn als sociaal vangnet voor minima of mensen met een handicap, volledig uit belastinggeld worden gefinancierd en expliciet zijn opgenomen in de Europese regelgeving.

In verschillende uitspraken heeft het Hof verduidelijkt onder welke omstandigheden een uitkering als niet-exporteerbaar kan worden beschouwd. Aanvankelijk werd de opname in Bijlage X vrijwel automatisch geaccepteerd als voldoende grond voor niet-exporteerbaarheid.³⁵ Na het arrest Leclere en Jauch in 2000 werd het Hof strikter: niet de naam of opname in Bijlage X is bepalend, maar de feitelijke aard en functie van de regeling bepaalt de acceptatie van niet-exporteerbaarheid.

Duitsland beschouwt haar Kinderzuschlag momenteel als bijzondere niet-contributieve uitkering (zie voor een uitgebreide toelichting hoofdstuk 3), hierover heeft het Hof nog geen uitspraak gedaan.

2.3 Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau

Naast elementen in het ontwerp van de gezinsbijslagen en de exporteerbaarheid zijn er ook elementen van de uitvoering die de eenvoud en uitvoerbaarheid aantasten. Dit betreft met name de mate waarin uitvoeringsorganisaties de rechten op regelingen accuraat vast kunnen stellen en de, daaraan gelieerde, bereidheid tot het nemen van risico's, de wijze waarop gegevens internationaal uitgewisseld worden en de begeleiding van burgers in het proces. Deze elementen worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Precisie en risicobereidheid

Een belangrijk element in de uitvoerbaarheid van gezinsbijslagen is de balans tussen precisie en risicobereidheid. [Precisie](#) verwijst naar de mate waarin uitvoeringsorganisaties rechten op bijslagen nauwkeurig en consistent vaststellen. Dit vraagt om duidelijke regelgeving, betrouwbare gegevensuitwisseling en geautomatiseerde systemen. Strikte precisie verkleint de kans op fouten, maar verhoogt de administratieve last.

[Risicobereidheid](#) gaat over de mate waarin instanties onzekerheden accepteren in de toekenning van bijslagen. Een lage risicobereidheid leidt tot strenge controles en lange procedures, terwijl een hogere risicobereidheid snellere beslissingen mogelijk maakt, maar ook de kans op fouten en misbruik vergroot.

³⁵ Court of Justice of the European Union. (1999). Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 25 February 1999 – Robin Swaddling v Adjudication Officer (Case C-90/97). [Link](#)

Voor nationale dossiers vormt de balans tussen precisie en risicobereidheid vaak al een uitdaging. In grensoverschrijdende dossiers is deze balans nog lastiger te bewaren. Verschillen in nationale regelgeving, databeschikbaarheid en interpretatie bemoeilijken de vaststelling van rechten. Dit kan leiden tot vertragingen, foutieve toekenningen of ontbrekende bijslagen voor grensarbeiders. De mate van precisie en risicobereidheid beïnvloedt eveneens de complexiteit, arbeidsintensiviteit en doorlooptijd van het uitvoeringsproces. Een lage risicobereidheid leidt vaak tot gedetailleerde controles, nauwkeurige vaststellingen en daarmee hogere uitvoeringslast.

Nederland streeft naar een relatief precieze uitvoering van gezinsbijslagen, waarbij niet-gebruik van inkomensafhankelijke regelingen zoals het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag zoveel mogelijk wordt voorkomen en risico's worden geminimaliseerd. Tegelijkertijd is het lastig om rechten nauwkeurig vast te stellen, vooral omdat deze vaak retroactief worden gebaseerd op werk- en inkomensgegevens. Dit speelt met name bij zelfstandigen, die hun inkomensgegevens meestal slechts één keer per jaar aanleveren.

Landen verschillen echter sterk in hoe ze deze balans zoeken. Onderstaand tekstvak licht enkele voorbeelden uit. De Duitse en Deense aanpak wordt uitgebreid beschreven in hoofdstuk 3 en 4.

Ter illustratie: België, Zweden, Duitsland en Denemarken

België laat meer ruimte voor onzekerheid en baseert toekenningen in veel gevallen op reeds beschikbare data, zonder aanvullende controle vooraf. Dit bespaart tijd en capaciteit, maar verhoogt de kans op onjuiste vaststellingen. Eventuele onjuiste betalingen worden later in de tijd verrekend met toekomstige uitbetalingen. Tegelijkertijd kan dit model werkdruk voor burgers verlagen.

In **Zweden** wordt de kinderbijslag (Barnbidrag) automatisch toegekend aan alle kinderen onder de 16 jaar zonder dat ouders een aanvraag hoeven in te dienen. Deze automatische toekenning is gebaseerd op gegevens uit het bevolkingsregister. Hierdoor is de precisie hoog: het komt zelden voor dat gezinnen die recht hebben op kinderbijslag deze niet ontvangen.

Duitsland kent een relatief eenvoudig systeem met een laagdrempelig aanvraagproces voor Kindergeld. Deze eenvoud maakt het gebruiksvriendelijk, maar kan ook leiden tot fraudegevoeligheid, wat aanleiding is geweest voor extra fraudebestrijdingsmaatregelen. Voor de aanvullende Kinderzuschlag is de aanvraag juist zo complex dat veel rechthebbenden deze niet aanvragen, ondanks recht.

In **Denemarken** is het debat over risicobereidheid minder relevant, omdat de digitale infrastructuur goed ontwikkeld is. Systemen zijn aan elkaar gekoppeld, waardoor inkomens- en arbeidsgegevens direct beschikbaar zijn. Hierdoor is een hoge mate van precisie mogelijk, zonder dat dit ten koste gaat van snelheid of gebruiksgemak.

Internationale gegevensuitwisseling

Per definitie vereist internationale uitvoering gezamenlijke inspanning van betrokken landen. Uitvoeringsinstanties dienen bij grensoverschrijdende dossiers nauw samenwerken om rechten correct vast te stellen en dubbele of ontbrekende betalingen te voorkomen. Heldere communicatie is daarbij essentieel, juist omdat regelingen inhoudelijk van elkaar verschillen en zorgvuldig moet worden vastgesteld hoe zij op elkaar aansluiten. Ten behoeve van internationale gegevensuitwisseling, werken lidstaten met gestandaardiseerde [EU-formulieren uit de E-serie](#) (zoals E401 en E411).³⁶ Ook wordt gewerkt aan verdere [digitalisering via het Electronic Exchange of Social Security Information \(EESSI\)-systeem](#). Dit systeem vergemakkelijkt de snelle en veilige uitwisseling van socialezekerheidsgegevens tussen lidstaten, waardoor wachttijden en papieren rompslomp worden verminderd.³⁷

Daarnaast onderhoudt de SVB nauwe contacten met uitvoeringsinstanties in landen waar veel grensarbeid voorkomt en wordt via het GrensInfoPunt ingezet op gerichte informatieverstrekking om grensarbeiders beter te begeleiden en hun aanvraagprocedures soepeler te laten verlopen.

In het volgende tekstvak worden een aantal relevante voorbeelden van gegevensuitwisseling uit andere Europese landen beschreven. Overige voorbeelden uit de Duitse en Deense aanpak worden verder uitgediept in hoofdstuk 3 en 4.

Ter illustratie: Estland-Finland en Zweden-Denemarken

Estland-Finland: In grensoverschrijdende context loopt Estland voorop met grensoverschrijdende digitale koppelingen. Sinds 2018 heeft Estland met buurland Finland een vergaand project: de koppeling van beide bevolkingsregisters via het X-Road platform. Binnen dit platform wisselen Estland en Finland automatisch veranderingen in situaties van burgers uit (zoals verhuizing, gezinshereniging, kinderen ten laste).³⁸

Zweden-Denemarken: De Øresund-regio is het grensgebied dat de steden Kopenhagen (Denemarken) en Malmö (Zweden) met elkaar verbindt. Een van de meest opvallende samenwerkingen in deze regio betreft het ouderschapsverlof. Zweden en Denemarken hebben samen een uniek, automatisch registratiesysteem ontwikkeld voor verlofdagen over de grens. Dit systeem zorgt ervoor dat opgenomen verlofdagen in het ene land automatisch worden afgetrokken van het beschikbare tegoed in het andere land. Deze aanpak is uniek in Europa, voorkomt dubbelgebruik en maakt het voor gezinnen eenvoudiger om verlof flexibel te spreiden over beide landen.³⁹

³⁶ FamiPedia. Formulieren in het kader van de Europese verordeningen. Geraadpleegd op 24 februari 2025, [Link](#)

³⁷ European Commission. Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI). Geraadpleegd op 24 februari 2025, [link](#)

³⁸ Tuulas, A. (2021). Estonia and Finland launch automated data exchange between population registers. X-Road Case Studies Library. [Link](#)

³⁹ Øresunddirekt. Shared parental leave in Denmark and Sweden. Geraadpleegd op 31 maart 2025, [link](#)

Begeleiding van burgers

In veel landen wordt actief ingezet op duidelijke communicatie en begeleiding van ouders bij het aanvragen van gezinsbijslagen, zeker bij complexe of grensoverschrijdende situaties. Verschillen in systemen, definities en verantwoordelijke instanties maken het voor gezinnen vaak lastig om hun weg te vinden, adequate begeleiding helpt hen de regelingen en hun rechten beter te begrijpen. In Nederland vormt het GrensInfoPunt (zie ook hierboven) een belangrijke bron van informatie.

In het volgende tekstvak worden enkele relevante voorbeelden uit andere Europese landen toegelicht.

Ter illustratie: Zweden-Denemarken, Frankrijk en Duitsland

Zweden-Denemarken: In de Øresund-regio (Kopenhagen–Malmö) is Øresunddirekt actief, een gezamenlijk Deens-Zweeds initiatief. Dit initiatief biedt via een tweetalige website en fysieke servicepunten laagdrempelige toegang tot informatie over werk, wonen en sociale voorzieningen voor grensgangers.⁴⁰

Frankrijk: Franse burgers in grensgebieden kunnen terecht bij zowel de reguliere kantoren als speciale grensinformatiepunten. INFOBEST Kehl/Strasbourg is een goed voorbeeld van een speciaal grensinfopunt: hier krijgen Fransen die in Duitsland werken en vice versa gratis advies over gezinsbijslag, in het Frans en Duits. Tevens publiceert de website van INFOBEST duidelijke schema's welk land in welke situatie betaalt.⁴¹

In **Duitsland** zijn meerdere organisaties actief om grensarbeiders te ondersteunen, zoals EURES-adviseurs, GrenzInfoPunkte en de eerdergenoemde INFOBEST-centra. Deze bieden meertalige hulp, advies op maat, en ondersteuning bij complexe procedures. Zulke diensten zijn met name belangrijk bij grensarbeid of gewijzigde gezinssituaties.

2.4 Duitsland en Denemarken als voorbeelden

Gezamenlijk met de SVB zijn Duitsland en Denemarken geselecteerd omdat bepaalde onderdelen van de stelsels van deze lidstaten aanknopingspunten kunnen bieden voor Nederland om haar uitvoering te vereenvoudigen. In de volgende twee hoofdstukken worden de stelsels van Duitsland en Denemarken beschreven en wordt specifiek ingegaan op ieder van de in dit hoofdstuk beschreven elementen van vereenvoudiging.

⁴⁰ Øresunddirekt. Officiële website. Geraadpleegd op 31 maart 2025, [Link](#)

⁴¹ INFOBEST. Themengebiete. Geraadpleegd op 31 maart 2025, [Link](#)

3 Gezinsbijslagen in Duitsland

Dit hoofdstuk beschrijft het Duitse stelsel van gezinsbijslagen. Vanwege de nauwe grensoverschrijdende samenwerking en de export van gezinsbijslagen tussen Nederland en Duitsland, is inzicht in het Duitse systeem relevant. Bovendien biedt het Duitse stelsel waardevolle lessen over uitvoering en de inzet van fiscale maatregelen.

Dit hoofdstuk start met een beknopte uitleg van het gezinsbijslagensysteem in Duitsland. Vervolgens worden de onderliggende doelstellingen besproken en wordt beschreven hoe de regelingen worden toegepast bij grensoverschrijdende dossiers, met aandacht voor risicobereidheid, precisie, gegevensuitwisseling en begeleiding van burgers. Tot slot worden de belangrijkste lessen voor Nederland besproken.

3.1 Gezinsbijslag in Duitsland

Het Duitse gezinsbeleid kent een aantal [hoofddoelstellingen](#): economische stabiliteit en sociale participatie van gezinnen, goede combinatie van gezin en werk, welzijn en ontwikkeling van kinderen, en ondersteuning bij het vervullen van kindervensen.⁴²

Duitsland heeft verschillende gezinsregelingen, die zowel uit toeslagen als fiscale regelingen bestaan. De belangrijkste regelingen zijn:

- Kindergeld;
- Kinderzuschlag;
- Kinderfreibetrag;
- Overige regelingen;
- Kinderopvang en Kinderbetreuungskosten.

De regelingen worden in de volgende paragrafen toegelicht.

Kindergeld

Het Duitse [Kindergeld](#) werd in 1954 in de Bondsrepubliek ingevoerd en werd aanvankelijk alleen uitgekeerd vanaf het derde kind. De financiering kwam destijds uit werkgeversbijdragen als aanvulling op het loon. In 1961 werd de uitkering uitgebreid naar het tweede kind en sinds het Bundeskindergeldgesetz van 1964 wordt het volledig uit belastingmiddelen betaald. Vanaf 1975 wordt het al vanaf het eerste kind toegekend en sindsdien is het bedrag meerdere keren verhoogd.⁴³ Momenteel bedraagt Kindergeld 255 euro per maand per kind. De uitkering loopt standaard tot het 18e levensjaar, maar kan in bepaalde situaties, zoals bij een opleiding of werkloosheid, verlengd worden tot 21 of 25 jaar.⁴⁴

⁴² Bujard, M. (2016). Welche Ziele verfolgt die Familienpolitik? Bundesinstitut für Bevölkerungsforschung. [Link](#)

⁴³ Bundeszentrale für politische Bildung (bpb), 60 Jahre Kindergeldgesetz. Geraadpleegd op 24 februari, [Link](#).

⁴⁴ Bundesagentur für Arbeit. (2025). Kindergeld und Kinderzuschlag 2025: Änderungen und Beträge. [Link](#)

De **Familienkassen** van de **Bundesagentur für Arbeit** beheren de regeling en zijn verantwoordelijk voor zowel de verwerking van aanvragen als de uitbetaling. Ouders kunnen een aanvraag indienen via de website van de Bundesagentur für Arbeit, waar ook de benodigde formulieren en richtlijnen te vinden zijn.

Kinderzuschlag

De **Kinderzuschlag** is bedoeld als aanvullende financiële steun voor gezinnen en alleenstaande ouders met een laag inkomen en is daarmee inkomensafhankelijk. De regeling richt zich specifiek op werkende ouders die wel in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, maar onvoldoende verdienen om volledig in de kosten van hun kinderen te voorzien. Vanaf 1 januari 2025 bedraagt de Kinderzuschlag maximaal 297 euro per kind per maand. Dit bedrag wordt samen met het Kindergeld uitbetaald.⁴⁵

Om in aanmerking te komen voor de Kinderzuschlag moeten alleenstaande ouders een bruto-inkomen van minimaal 600 euro per maand hebben, terwijl voor partners een minimum van 900 euro geldt. Het gezamenlijke inkomen, inclusief Kinderzuschlag en eventueel Wohngeld, moet voldoende zijn om het bestaansminimum van het gezin te dekken. Dit bestaansminimum wordt in Duitsland bepaald volgens de normen van het Zweite Buch Sozialgesetzbuch (SGB II).⁴⁶

Wat wordt verstaan onder het bestaansminimum in Duitsland?

In Duitsland verschilt het begrip bestaansminimum van dat in Nederland. Het bestaansminimum wordt bepaald door een combinatie van de vaste bedragen voor levensonderhoud, en bedragen als extra toeslagen en woonlasten.⁴⁷

Voor het recht op de Kinderzuschlag (aanvullende kindertoeslag) wordt gekeken of het gezamenlijke inkomen van het gezin voldoende is om het zogenaamde 'gesamte Bedarf' (totale behoefte) te dekken. Dit bestaat uit:

- Basisbedragen voor levensonderhoud (Regelbedarfe);
- Huur inclusief bijkomende woonlasten zoals verwarming en servicekosten (Warmmiete);
- Extra behoeften, bijvoorbeeld voor alleenstaande ouders (Mehrbedarfe).

Tabel 3.1 Regelbedarfe in Duitsland

Situatie	Bedrag per maand
Alleenstaande ouder	€ 563
Ouders (per stel)	€ 1.012
Kind < 6 jaar	€ 357
Kind tussen 6 en 14 jaar	€ 390
Kind tussen 14 en 18 jaar	€ 471
Jongere tussen 18 en 25 jaar (in huishouden)	€ 451

⁴⁵ Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. (2025). Neue Impulse für Familien, Pflege und Demokratie. [Link](#)

⁴⁶ Bundesagentur für Arbeit. (2025, januari). Merkblatt Kinderzuschlag (BA 034485). [Link](#)

⁴⁷ Bundesagentur für Arbeit. (z.d.). Kinderzuschlag verstehen: KiZ-Lotse. [Link](#)

Voorbeeld: gezin met 2 kinderen

Een echtpaar met twee kinderen van 11 en 16 jaar heeft volgens SGB II een bestaansminimum van:

Regelbedarf ouders: € 506 + € 506 = € 1.012

Regelbedarf kinderen: € 390 (11 jaar) + € 471 (16 jaar) = € 861

Woonkosten (Warmmiete): € 900

Totale behoefte (gesamter Bedarf): € 2.773 per maand

Dit gezin heeft een inkomen van € 1.600 per maand. Inclusief € 510 kindergeld en € 450 Wohngeld blijft er een relevant maandinkomen over van € 2.560.

Omdat dit bedrag onder het bestaansminimum ligt, heeft dit gezin recht op Kinderzuschlag.

Kinderfreibetrag

De **kinderfreibetrag** is een **belastingvoordeel** waarmee het bestaansminimum van een kind belastingvrij wordt gesteld. In 2025 bedraagt deze 6.672 euro per kind per jaar, waarbij het bedrag in principe gelijk wordt verdeeld tussen beide ouders (3.336 euro per ouder). Daarnaast is er de vrijstelling voor opvoedings-, verzorgings- en opleidingskosten (BEA) van 2.928 euro per kind (1.464 euro per ouder). Gezamenlijk leidt dit tot een belastingverlaging van 9.600 euro per kind per jaar.⁴⁸ Onder bepaalde voorwaarden kan de volledige vrijstelling aan één ouder worden toegekend – bijvoorbeeld wanneer de andere ouder minder dan 75 procent van de onderhoudsverplichting nakomt.

De verwerking van de Kinderfreibetrag verloopt via de jaarlijkse inkomstenbelasting en valt onder de verantwoordelijkheid van het **Finanzamt**. De Kinderfreibetrag wordt niet direct uitbetaald, maar verlaagt het belastbare inkomen, wat resulteert in een lagere belastingdruk. Ouders moeten bij de jaarlijkse belastingaangifte de "**Anlage Kind**" invullen.

Het Finanzamt voert een zogenaamde "**Günstigerprüfung**" uit om te bepalen of Kindergeld of de Kinderfreibetrag financieel voordeliger is. Als het belastingvoordeel hoger dan het Kindergeld, dan wordt de Kinderfreibetrag toegepast en wordt het eerder uitgekeerde Kindergeld (gedeeltelijk) teruggevorderd via de belastingaanslag. Als het belastingvoordeel lager is dan het Kindergeld dan blijft het Kindergeld van toepassing en wordt de Kinderfreibetrag niet meegenomen in de berekening. Voor hogere inkomens betekent dit vaak dat zij de Kinderfreibetrag krijgen toegewezen en het ontvangen Kindergeld via de belastingaanslag moeten terugbetalen.

Voor de uitvoering van de Günstigerprüfung is geen directe gegevensuitwisseling tussen de Familienkasse en het Finanzamt nodig. Beide instanties werken met gescheiden systemen en hebben geen toegang tot elkaars gegevens. Het Finanzamt gaat er doorgaans van uit dat belastingplichtigen die een aangifte indienen, ook daadwerkelijk Kindergeld hebben ontvangen. Alleen als dat niet het geval is, moet dit expliciet worden aangegeven. Slechts in uitzonderlijke gevallen – zoals bij zelfstandigen of bij signalen van onregelmatigheden – vindt

⁴⁸ Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. (2025). *Neue Impulse für Familien, Pflege und Demokratie*. [Link](#)

er aanvullend onderzoek plaats. In dergelijke situaties kan er casusgericht contact zijn, bijvoorbeeld via telefonisch overleg.⁴⁹

Overige regelingen

Naast Kindergeld, Kinderfreibetrag en Kinderzuschlag bestaan er in Duitsland diverse andere regelingen ter ondersteuning van gezinnen.

- **Elterngeld** – Financiële ondersteuning voor ouders die tijdelijk stoppen met werken of minder gaan werken na de geboorte van hun kind.
- **Mutterschaftsgeld** – Compensatie voor het wegvallen van loon tijdens de wettelijke Mutterschutzfrist (beschermingsperiode rond de bevalling).
- **Unterhaltsvorschuss** – Financiële steun voor alleenstaande ouders die geen of onregelmatig alimentatie ontvangen van de andere ouder.
- **Leistungen für Bildung und Teilhabe** – Vergoeding van schoolkosten, bijles, schoolreizen en andere educatieve uitgaven voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.
- **Elternzeit** – Onbetaald ouderschapsverlof tot drie jaar, waardoor ouders zich volledig kunnen richten op de opvoeding zonder hun baan te verliezen.

Sommige van deze regelingen gelden op nationaal niveau, terwijl andere op regionaal of lokaal niveau worden uitgevoerd. Om een helder en gestructureerd overzicht te bieden van de belangrijkste regelingen in Duitsland, volgt hieronder Tabel 3.2 met de uitvoerende instantie en het regio-gebied waarop ze worden toegepast.

Tabel 3.2 **Overzicht van de verschillende Duitse gezinsregelingen**

Regeling	Instanties	Regio-gebied
Kindergeld	Familienkassen van de Bundesagentur für Arbeit	Nationaal systeem, maar aanvraag via de lokale Familienkasse van de Bundesagentur für Arbeit (op basis van woonplaats).
Kinderzuschlag	Familienkassen van de Bundesagentur für Arbeit	Nationaal systeem, aanvraag via de lokale Familienkasse van de Bundesagentur für Arbeit.
Kinderfreibetrag	Finanzamt	Nationaal systeem, automatisch verrekend bij de jaarlijkse belastingaangifte via het lokale Finanzamt van de woonplaats.

⁴⁹ Interview Familienkasse, maart 2025

Kindergrundsicherung

De Kindergrundsicherung was een geplande hervorming om regelingen zoals Kindergeld en Kinderzuschlag samen te voegen en de aanvraagprocedure te vereenvoudigen en kinderarmoede te bestrijden.⁵⁰ Het wetsvoorstel werd echter stopgezet na de val van de toenmalige 'Ampelkoalition' (2024).

Jarenlang werd gedebatteerd over een inkomensafhankelijke uitkering of een onvoorwaardelijke basisbijslag. Het doel was meer sociale rechtvaardigheid en minder bureaucratie, zodat gezinnen niet meerdere uitkeringen hoefden aan te vragen. Ook werd overwogen om kinderen een zelfstandig recht op de uitkering te geven, ongeacht de gezinssituatie.

Door het (tijdelijk) opschorten van de hervorming blijven de bestaande regelingen ongewijzigd en moeten ouders nog steeds losse toeslagen aanvragen.

Kinderopvang

Het Duitse Kinderopvang (Kita)-model is gebaseerd op uitgebreide gemeentelijke voorzieningen.⁵¹ Toegankelijkheid van de opvang staat hierbij centraal.⁵² Onder minister Von der Leyen werd een opvanggarantie ingevoerd, waarbij gemeenten vijf jaar de tijd kregen om de capaciteit uit te breiden.⁵³ Als een kind geen plek vond in een publieke instelling, konden ouders subsidie ontvangen om zelf opvang te regelen. Dit voorkwam dat de sector werd gedomineerd door commerciële aanbieders, die nog steeds slechts drie procent van de markt beslaan.⁵⁴ Het Duitse model sluit bovendien aan op ruimere verlofregelingen in het eerste levensjaar van een kind, waardoor de vraag naar opvang later op gang komt. Kinderopvang groeide hierdoor gecontroleerd en bleef grotendeels in publieke handen.

De kosten voor deze vormen van kinderopvang zijn vaak inkomensafhankelijk en kunnen verschillen per deelstaat en gemeente. In sommige deelstaten, zoals [Berlijn](#), [Hamburg](#) en [Mecklenburg-Vorpommern](#), is kinderopvang grotendeels gratis⁵⁵, terwijl in andere regio's ouders een inkomensafhankelijke bijdrage betalen.

[Kinderbetreuingskosten](#) betreft de kosten die ouders maken voor de opvang en zorg van hun kinderen. Deze kosten kunnen variëren afhankelijk van factoren zoals het type opvang, de leeftijd van het kind en de regio waarin men woont. Het Duitse belastingstelsel biedt ook mogelijkheden om kinderopvangkosten fiscaal in mindering te brengen. Ouders kunnen tot 2/3 van de gemaakte kosten, met een maximum van 4.000 euro per kind per jaar, aftrekken als "[Sonderausgaben](#)" (bijzondere uitgaven) in hun belastingaangifte. Dit geldt voor kinderen tot 14 jaar en is bedoeld om werkende ouders financieel te ontlasten. De aftrekbare kosten omvatten crèches, Kitas, gastouderopvang, nannies en buitenschoolse opvang, mits de

⁵⁰ Häring, A. (2021). *Vom Sinn der Kindergrundsicherung*. *Sozial Extra*, 45(1), 1-6l. [Link](#).

⁵¹ Duitsland kent verschillende typen voorzieningen: Kinderkrippen (opvang voor kinderen van 0-3 jaar), Kindergärten (voor kinderen van 3-6 jaar) en Horte (buitenschoolse opvang voor schoolgaande kinderen).

⁵² Bokhorst, D. (2023). *Nederland zou moeten experimenteren met publieke kinderopvang*. ESB. [Link](#)

⁵³ Seeleib-Kaiser, M. (2016). The German childcare regime in transition. *Social Policy & Administration*, 50(2), 284-305. [Link](#).

⁵⁴ Bock-Famulla, K., & Lange, J. (2017). *Ländermonitor Frühkindliche Bildungssysteme 2017*. Bertelsmann Stiftung. [Link](#)

⁵⁵ Institut der deutschen Wirtschaft Köln (IW Köln). (2024). *Kitagebühren in Deutschland: Ein Überblick über die Gebührenstrukturen 2023*. IW-Report. [Link](#)

betalingen aantoonbaar zijn en niet door familieleden worden verzorgd. De hoogte van het belastingvoordeel is afhankelijk van het inkomen en de belastingklasse van de ouders.⁵⁶

Fiscaliteit

Het Duitse gezinsbeleid omvat dus enkele fiscale maatregelen om gezinnen financieel te ondersteunen. Samenvattend bestaan deze uit het [Kinderfreibetrag](#), waarmee het bestaans-minimum van een kind belastingvrij wordt gesteld, en de fiscale aftrekbaarheid van kinderopvangkosten als [Sonderausgaben](#). Deze regelingen verlagen de belastingdruk voor ouders en dragen bij aan de betaalbaarheid van kinderopvang en opvoedingskosten.

3.2 Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau

Exporteerbaarheid

Conform Europese wet- en regelgeving, ontvangen grensarbeiders en gedetacheerde werknemers Duits [Kindergeld](#), ook wanneer hun kinderen in een ander EU-land wonen. De aanvullende regelingen die Duitsland kent, zoals Kinderfreibetrag en Kinderzuschlag, worden elk anders behandeld in het kader van exporteerbaarheid (zie hieronder).

De [Kinderfreibetrag](#) en aftrek van de [Sonderausgaben](#) zijn ook van toepassing op belastingplichtigen die onder het Duitse belastingstelsel vallen, en zijn daarmee [exporteerbaar](#).⁵⁷ Grensarbeiders en personen die in Duitsland werken maar in een ander EU-land wonen, kunnen gebruikmaken van zowel de Kinderfreibetrag als de belastingaftrek voor Sonderausgaben, mits zij in Duitsland als onbeperkt belastingplichtig ("[unbeschränkt steuerpflichtig](#)") worden behandeld. Dit betekent dat hun volledige inkomen in Duitsland wordt belast, waardoor zij recht hebben op dezelfde belastingvoordelen als inwoners van Duitsland.⁵⁸

Omdat de [Kinderzuschlag](#) sinds 1 juli wordt aangemerkt als een inkomensafhankelijke regeling ter aanvulling op het sociaal minimum, en niet meer als algemene gezinsbijslag, valt de Kinderzuschlag niet onder de EU-coördinatieregels en is deze [niet exporteerbaar](#). Dit betekent dat ouders die in Duitsland werken, maar wiens kinderen in een ander EU-land wonen, geen recht hebben op Kinderzuschlag. Voorheen konden ook grensarbeiders, zoals inwoners van Nederland die in Duitsland werken, aanspraak maken op deze toeslag mits zij aan de voorwaarden voldeden. Sinds de wijziging is dit echter niet langer het geval, en is de toeslag uitsluitend beschikbaar voor gezinnen die in Duitsland wonen.⁵⁹

Duitsland beargumenteert dat de Kinderzuschlag niet als kinderbijslag in de zin van de EU-verordening kan worden aangemerkt, maar als een bijzondere [non-contributieve uitkering](#).⁶⁰ Deze kwalificatie vereist dat de uitkering:

⁵⁶ Steuern.de. Kinderbetreuungskosten: Was Sie von der Steuer absetzen können. [Link](#)

⁵⁷ Hierbij dient opgemerkt te worden dat 'exporteerbaar' wellicht niet de juiste term is omdat er geen sprake is van rechten die worden overgeheveld naar een andere lidstaat. Het gaat simpelweg om belastingvoordelen die blijven gelden, ook wanneer een ouder in een andere lidstaat dan Duitsland woont.

⁵⁸ Ambassade van Duitsland. Kindergeld und Kinderfreibetrag. [Link](#)

⁵⁹ Cross-border ITEM. (2023). *Dossier 3: Kinderzuschlag (DE) - Kindgebonden budget (NL): De grenswerker tussen wal en schip? Grenseffectenrapportage 2023*. [Link](#)

⁶⁰ Ibid.

1. Een sociaal minimum garandeert – De Kinderzuschlag is bedoeld voor huishoudens met een laag inkomen, ter aanvulling op het bestaansminimum.
2. Wordt gefinancierd uit algemene belastingen – De toeslag komt niet uit premies of bijdragen, maar volledig uit de algemene middelen.
3. Formeel is opgenomen in Bijlage X van de verordening – Dit is nog niet het geval. Hoewel de regeling inhoudelijk voldoet aan de criteria, is formele opname in Bijlage X vereist voor volledige juridische geldigheid.

In de praktijk wordt de Kinderzuschlag niet meer geëxporteerd. Dit heeft tot juridische en politieke discussies geleid, aangezien de EU nog formeel moet bevestigen of deze interpretatie correct is.⁶¹ De formele beoordeling van de juridische geldigheid ligt bij de EU-wetgever, die moet bepalen of de regeling definitief als niet-exporteerbaar wordt erkend.

Volgens de Familienkasse betreft de herziening een opzichzelfstaande wijziging binnen het interne toezichtskader (Fachaufsicht) en was deze niet het gevolg van een wetswijziging of politiek besluit. Binnen dit kader werd besloten dat de Kinderzuschlag als een niet-exporteerbare toeslag moet worden behandeld. De aanleiding voor dit besluit lag in een combinatie van factoren.

- Hoewel de toeslag in het verleden in enkele gevallen werd geëxporteerd, betrof dit slechts een klein aantal dossiers. De effecten van het besluit zijn daarmee relatief beperkt.
- Vanuit de Fachaufsicht groeide de bezorgdheid over mogelijke fraude, mede door signalen dat de toeslag soms onterecht werd toegekend aan kinderen buiten Duitsland.

Omwillen van rechtszekerheid en handhaafbaarheid werd daarom expliciet besloten de regeling niet langer als exporteerbaar te behandelen.

Het blijft echter de vraag of het Hof van Justitie van de Europese Unie de redenering van Duitsland zal volgen. In de zaak *Hoever en Zachow* (zie ook hoofdstuk 2) oordeelde het Hof dat een kinderverzorgingstoelage, hoewel deze bedoeld was als een beloning voor de ouder, toch als gezinsuitkering moest worden aangemerkt. De doorslaggevende factor was dat de toelage uitsluitend werd toegekend vanwege het kind en bedoeld was om de opvoeding en verzorging financieel te ondersteunen.⁶² Dit roept de vraag op of het Hof in een mogelijke toekomstige zaak over de Kinderzuschlag tot een vergelijkbaar oordeel zou kunnen komen. Als dat het geval is, kan dat betekenen dat de uitsluiting van exporteerbaarheid onder het EU-recht niet standhoudt.

De *Kinderzuschlag* in Duitsland vertoont overeenkomsten met het kindgebonden budget in Nederland. Beide regelingen zijn gericht op gezinnen met een lager inkomen en bieden extra ondersteuning boven op de reguliere kinderbijslag. Toch zijn er belangrijke verschillen in doelstelling van de regelingen en in hoe de toeslag wordt afgebouwd bij een stijgend inkomen:

- De Kinderzuschlag is primair bedoeld om werkende gezinnen met een laag inkomen te ondersteunen en hen te helpen financiële onafhankelijkheid te behouden. Het kindgebonden budget daarentegen heeft primair als doelstelling het geven van een tegemoetkoming in de kosten van kinderen.

⁶¹ Ibid.

⁶² Strban, G. (z.d) 14 pitfalls of coordinating family benefits in the EU. In *Liber Amicorum Bernhard Spiegel: Reflections on EU coordination of social security systems: Bridging academia and public administration (Special Edition)*. Belgian Journal of Social Security.

- De Kinderzuschlag wordt relatief snel afgebouwd en vervalt volledig boven een bepaalde inkomensgrens, die afhankelijk is van onder meer huurkosten en gezinsgrootte. Hierdoor verliezen gezinnen met een middeninkomen hun aanspraak sneller dan in Nederland.
- Het kindgebonden budget wordt stap voor stap verminderd naarmate het inkomen stijgt. Gezinnen met een gemiddeld inkomen behouden vaak nog een gedeeltelijke tegemoetkoming, waardoor de ondersteuning langer doorloopt.

Risicobereidheid en precisie

Het Duitse gezinsbijslagensysteem zoekt nadrukkelijk een balans tussen toegankelijkheid voor gezinnen en controlemechanismen om misbruik te voorkomen. De drie hoofdregelingen - Kindergeld, Kinderfreibetrag en Kinderzuschlag - verschillen in hun aanpak van risicobeheer en precisie.

Historisch is **Kindergeld** opgezet als een toegankelijke, relatief eenvoudige regeling. Vrijwel alle ouders hebben recht op deze tegemoetkoming zonder ingewikkelde aanvraagprocedures. De basis van het systeem is vertrouwen: het wordt verondersteld dat de ontvangen bedragen daadwerkelijk ten goede komen aan het kind.

De verantwoordelijkheid voor de uitbetaling en controle van Kindergeld ligt voor de meeste werknemers bij de Familienkasse. Hoewel het systeem van oudsher weinig drempels kende, heeft Duitsland de afgelopen jaren maatregelen geïntroduceerd om fraude en misbruik tegen te gaan. Sinds 2019 kan lopende Kindergeld-betaling tijdelijk worden stopgezet bij gerede twijfel over het recht op uitkering.⁶³ Een belangrijk verschil tussen de Familienkasse en het Finanzamt is de bewijslast. Bij de Familienkasse moeten actief bewijsstukken worden aangeleverd en beoordeeld. Bij het Finanzamt hoeven burgers geen documenten mee te sturen bij hun belastingaangifte – deze worden alleen steekproefsgewijs gecontroleerd.

Familienkasse heeft de afgelopen jaren sterk ingezet op digitalisering. Als voortrekker binnen de Bundesagentur für Arbeit heeft zij processen geautomatiseerd – bijvoorbeeld via AI-ondersteunde verwerking van studiebewijzen.⁶⁴ Binnenlandse aanvragen verlopen inmiddels grotendeels digitaal via een klantportaal. E-mail wordt nog gebruikt, maar maakt geleidelijk plaats voor het platform. De grensoverschrijdende aanvragen blijven een uitzondering. In gevallen waarbij het kind in het buitenland woont, is volledige automatisering nog niet mogelijk. Door deze fiscale inbedding is er minder risico op misbruik. De regeling wordt toegepast op basis van gecontroleerde inkomensgegevens en kent daarmee een hoge mate van precisie.

De toegankelijkheid van de Kinderzuschlag blijkt in vergelijking met het Kindergeld uitdagender. Uit onderzoek blijkt mogelijk tot 60 procent van de rechthebbenden geen aanvraag indient.^{65,66} Factoren zoals onbekendheid met de regeling, complexe aanvraagprocedures en bureaucratische eisen spelen hierbij een rol.⁶⁷ Kinderzuschlag vereist een

⁶³ Deutscher Bundestag. (2019). Ausschusssitzung: Familienkasse und Steuerreform. [Link](#)

⁶⁴ Interview Familienkasse, maart 2025

⁶⁵ Bonin, H., Sommer, E., Stichnoth, H., & Buhlmann, F. (2018). Arbeitsangebotseffekte einer Reform des Kinderzuschlags (IZA Research Report No. 85). IZA – Institute of Labor Economics.

⁶⁶ Jackwerth-Rice, D. (2022, Juli 14). Strukturelle Hürden bei der Inanspruchnahme von Kinderzuschlag: Begleitforschung zum Projekt KiZ+ Kinder im Zentrum. Fachtag „KiZ+: Kinder im Zentrum“, Deutschland.

⁶⁷ Deutsches Jugendinstitut (DJI). (2023). Barrieren der Inanspruchnahme sozialstaatlicher Leistungen: Eine empirische Analyse. Deutsches Jugendinstitut. [Link](#)

actieve aanvraag met inkomensbewijzen, waardoor het voor veel gezinnen moeilijker toegankelijk is.

De Familienkasse onderstreept dat het aantal aanvragen achterblijft, ondanks actieve promotie. De doelgroep – gezinnen met een laag inkomen – bestaat relatief vaak uit mensen met een lage opleiding, die moeite hebben met administratieve processen. Bovendien is er geen automatische toekenning: gezinnen moeten zelf actie ondernemen, wat een extra drempel vormt. Dit draagt bij aan de structurele onderbenutting van de regeling.

Internationale gegevensuitwisseling en samenwerking tussen lidstaten

Ten behoeve van internationale samenwerking op gebied van gezinsbijslagen, kent Duitsland verschillende [bilaterale en multilaterale samenwerkingen](#). Twee relevante initiatieven zijn:

- [Duits-Deense werkgroep voor grensobstakels](#) (2022-2024): Deze werkgroep, opgericht door de Duitse en Deense ministers van Buitenlandse Zaken, richtte zich op het identificeren en oplossen van belemmeringen bij grensarbeid. Binnen het thema sociale zekerheid werden 35 knelpunten benoemd, waaronder de coördinatie van Kindergeld, waar verbeteringen in regelgeving en verwerkingstijden zijn doorgevoerd.⁶⁸
- [GrensNet](#): Een netwerk van juristen uit Denemarken, Duitsland, Nederland, België, Frankrijk, Luxemburg en Zwitserland dat tweemaal per jaar overleg voert over mobiliteitskwesties. Dit netwerk draagt bij aan een efficiëntere samenwerking en kennisdeling over sociale zekerheid en gezinsbijslagen.⁶⁹

Ondanks deze initiatieven verloopt de afhandeling van grensoverschrijdende aanvragen in de praktijk niet altijd soepel. In veel gevallen is bevestiging nodig van een buitenlandse instantie voordat een uitkering kan worden toegekend.⁷⁰ Zo moet de Familienkasse nagaan of er in het werkland een vergelijkbare gezinsuitkering bestaat en welk bedrag wordt toegekend. Deze internationale afstemming verloopt traag wanneer systemen niet digitaal zijn gekoppeld.

Bovendien hanteren landen verschillende regelingen en hebben landen verschillende definities voor termen als [vermogen](#) of [inkomen](#). Dit maakt het proces complex voor [zowel de aanvrager als de instantie die de aanvraag verwerkt](#). Deze variaties in nationale systemen bemoeilijken een gestroomlijnde afhandeling en kunnen leiden tot verwarring, extra administratieve lasten en langere wachttijden.⁷¹

Specifiek voor Nederland noemt de Familienkasse de werking van het Nederlandse toeslagenstelsel als een bron van complexiteit. In Nederland wordt gewerkt met voorlopige én definitieve toekenningen, waardoor pas achteraf duidelijk wordt op welk bedrag een gezin daadwerkelijk recht heeft.⁷² Voor de verwerking van Kinderzuschlag en de verrekening met Duits Kindergeld veroorzaakt dit onzekerheid. Het gevolg is dat gezinnen soms achteraf bedragen moeten terugbetalen of corrigeren, wat de administratieve last verder verhoogt.

De mate van samenwerking met buitenlandse instanties verschilt sterk per land. Met de Nederlandse SVB is sprake van een stabiele en goed functionerende relatie. Er is regelmatig contact met de directie in Neurenberg en er zijn lokale contactpersonen binnen de

⁶⁸ Auswärtiges Amt. (2024). Abschlussbericht des Deutsch-Dänischen Grenzgremiums. [Link](#).

⁶⁹ Interview Euregio, februari 2025

⁷⁰ Bornschein, M. (2020). Kindergeldzahlungen ins europäische Ausland. [Link](#).

⁷¹ Interview Euregio, februari 2025

⁷² Interview Familienkasse, maart 2025

Familienkasse. In andere landen is de situatie lastiger: zo beschikt de internationale afdeling in Hongarije over slechts elf medewerkers, wat de afhandeling vertraagt. Met Bulgarije verloopt de samenwerking moeizaam vanwege trage communicatie, beperkte transparantie en taal- en vertaalproblemen.⁷³

Begeleiding van burgers

Om grensarbeiders binnen Duitsland te ondersteunen, bestaan verschillende initiatieven:

- De **Familienkasse** biedt officiële informatie over gezinsbijslagen voor Duitsers in het buitenland en buitenlanders in Duitsland.⁷⁴
- **EURES**-adviseurs en **GrenzInfoPunkte** fungeren als loketten voor grensarbeiders. Zo organiseert de EUREGIO digitale spreekuren waarin werknemers rechtstreeks vragen kunnen stellen aan experts van de Familienkasse.⁷⁵
- In de Duits-Franse Oberrhein-regio bieden **INFOBEST**-centra meertalig advies over Kindergeld, belastingen en sociale zekerheid.⁷⁶
- Bij grensoverschrijdende aanvragen zijn vaak aanvullende formulieren nodig. Zo moeten Duitse ouders die Kindergeld aanvragen bij een grenssituatie "Anlage Ausland (KG51)" toevoegen aan het standaardformulier.

Daarnaast zijn er tal van brochures en handleidingen beschikbaar, zoals de officiële "Merkblatt Kindergeld" van de Familienkasse en de publicatie "Kindergeld und Kinderzuschlag" van de Arbeitskammer. Uit interviews met betrokkenen bij grensarbeid komt naar voren dat, ondanks de wil om procedures te versimpelen, persoonlijke hulp noodzakelijk blijft om misverstanden te voorkomen.

Grensarbeiders ervaren, in het bijzonder, onduidelijkheid over hun rechten op gezinsbijslagen. Dit geldt met name bij wijzigingen in de gezinssituatie (zoals ouderschapsverlof of vaderschapsuitkeringen) en bij het bepalen welke instantie verantwoordelijk is voor de uitkering. Daarnaast verschilt de termijn waarbinnen gezinsbijslagen met terugwerkende kracht kunnen worden aangevraagd per land. In Duitsland kan Kindergeld maximaal zes maanden met terugwerkende kracht worden toegekend; in Nederland geldt voor kinderbijslag een langere termijn van tot één jaar. Dit kan gevolgen hebben voor gezinnen die een aanvraag te laat indienen of een wijziging in hun situatie pas later doorgeven.⁷⁷

Uitdagingen in de praktijk

Uit een EU-project van de Arbeitsgemeinschaft Europäischer Grenzregionen blijkt dat zodra een werknemer afwijkt van de standaardprocedures, er informatiehiaten ontstaan door complexe regelgeving en ambtelijk jargon.⁷⁸ Hoewel digitalisering (zoals de online aanvraag van Kindergeld) helpt bij het stroomlijnen van processen, blijft menselijke begeleiding door grensoverschrijdende adviseurs zoals EUREGIO onmisbaar.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Europees Parlement. (n.d.). *Grensarbeiders in de Europese Unie*. [Link](#)

⁷⁵ EUREGIO. (n.d.). *Neues digitales Angebot zu Familienleistungen beim GrenzInfoPunkt EUREGIO*. [Link](#)

⁷⁶ Arbeitsgemeinschaft Europäischer GrenzregionenRegions (AEBR). (2024). *Informationsdienste für Grenzpendler in europäischen Grenzregionen*. [Link](#)

⁷⁷ Interview Euregio, februari 2025

⁷⁸ Frontaliers Grand Est. (2021). *Ratgeber für Grenzgänger aus Deutschland und Frankreich*. [Link](#)

3.3 Geleerde lessen

Op basis van de case study van Duitsland kunnen enkele lessen worden getrokken die relevant zijn voor het Nederlandse gezinsbeleid en sociale zekerheidssysteem. Hieronder worden vier aandachtspunten besproken die inzicht bieden in mogelijke verbeteringen, variërend van de subsidiering van kinderopvang tot grensoverschrijdende sociale zekerheid en Europese harmonisatie.

- **Directe subsidiering van kinderopvang als middel om bureaucratie te verminderen:**
In Duitsland wordt kinderopvang grotendeels publiek gefinancierd, waardoor ouders geen aparte toeslagen hoeven aan te vragen. Dit verlaagt de administratieve lasten, minimaliseert fouten en draagt bij aan een stabiel systeem. In Nederland, waar kinderopvang grotendeels via een marktgebaseerd systeem met toeslagen wordt gefinancierd, zou een model van directe bekostiging een mogelijke oplossing kunnen zijn om de complexiteit en uitvoeringsproblemen te verminderen.
- **Kinderzuschlag en kindgebonden budget als bijzondere non-contributieve uitkering.**
Het Nederlandse kindgebonden budget zou, net als de Duitse Kinderzuschlag, kunnen worden aangemerkt als een bijzondere non-contributieve uitkering. Dit zou de exporteerbaarheid van het kindgebonden budget kunnen beperken, maar brengt juridische risico's met zich mee. Het Europees Hof van Justitie (HvJ-EU) is in eerdere zaken vaak strikt geweest in het waarborgen van gezinsbijslagen en heeft geoordeeld dat dergelijke uitkeringen in veel gevallen exporteerbaar moeten blijven. In Duitsland is deze kwestie nog niet juridisch getoetst, aangezien er nog geen rechtszaak over de Kinderzuschlag heeft plaatsgevonden.
- **Verdieping van knelpunten in grensoverschrijdende sociale zekerheid.**
Net als Denemarken en Duitsland zouden Nederland en zijn buurlanden een diepgaand onderzoek moeten uitvoeren naar knelpunten binnen de grensoverschrijdende sociale zekerheid. Dit kan helpen om structurele problemen te identificeren en gerichte verbeteringen door te voeren. Een versterkte internationale gegevensuitwisseling en een betere afstemming van definities en procedures zouden bijdragen aan een efficiënter en transparanter systeem, met minder administratieve lasten en juridische onzekerheden voor burgers en instanties.
- **Versterkte informatie-uitwisseling en harmonisatie van definities op Europees niveau:**
Een betere internationale gegevensuitwisseling en een meer uniforme interpretatie van sociale zekerheidsregels en definities zijn cruciaal om administratieve lasten en juridische onzekerheden te verminderen. Op Europees niveau zou daarom verder moeten worden ingezet op het stroomlijnen van definities en het ontwikkelen van efficiëntere systemen voor informatie-uitwisseling tussen lidstaten. Dit kan bijdragen aan een snellere verwerking van aanvragen, minder bureaucratische drempels en een eerlijker verdeelde toegang tot sociale voorzieningen voor grensarbeiders en andere mobiele EU-burgers.

4 Gezinsbijslagen in Denemarken

Dit hoofdstuk beschrijft de Deense gezinsbijslagen. Op basis van de behoeften vanuit de Nederlandse praktijk, ligt de nadruk in de analyse van het Deense systeem op het gegeven dat hier relatief simpele, universele, regelgeving bestaat, de hoge inkomensdrempel voor de bijslagen en de precisie waarmee de Deense overheid rechten kan bepalen.

Dit hoofdstuk start met een beknopte uitleg van het gezinsbijslagensysteem in Denemarken. Vervolgens worden de onderliggende doelstellingen besproken en wordt beschreven hoe de regelingen worden toegepast bij grensoverschrijdende dossiers, met aandacht voor risicobereidheid, precisie, gegevensuitwisseling en begeleiding van burgers. Tot slot worden de belangrijkste lessen voor Nederland besproken.

Belangrijk om vooraf te noemen is dat Denemarken een uitzonderingspositie (derogatie) heeft ten aanzien van Verordening 883/2004.⁷⁹ Hoewel EU-regels normaliter gelden voor alle EU-burgers, is een uitzondering toegestaan vanwege het bijzondere karakter van het Deense systeem. In de praktijk betekent dit dat Denemarken geen gezinsbijslagen hoeft te exporteren naar andere landen (dus aan niet-inwoners hoeft te betalen), tenzij de persoon minimaal 10 jaar in Denemarken heeft gewoond. Dit geldt alleen voor de nieuwe groep "niet-actieve" EU-burgers aan wie deze regelgeving recent is uitgebreid. Deze derogatie zorgt ervoor dat Denemarken een andere positie (dan Nederland en andere lidstaten) heeft, met name ten aanzien van de exporteerbaarheid van de kinder- en jongerenuitkering (zie hieronder). De derogatie heeft niet direct invloed op de beperkte exporteerbaarheid van kinderopvangtoeslag in Denemarken; dit heeft met name te maken met de directe subsidiering van de kinderopvang door de overheid.

4.1 Gezinsbijslag in Denemarken

Denemarken introduceerde in 1987 gezinsbijslag om gezinnen financieel te ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen onder de 18 jaar. Initieel werd dit geïntroduceerd als een belastingaftrek en later is dit gewijzigd naar een kwartaaluitkering die aan ouders wordt betaald. Reden hiertoe was om ondersteuning voor gezinnen te garanderen, ongeacht hun inkomenspositie. Deze uitkering neemt af naarmate het kind ouder wordt.⁸⁰ De wet 'Bekendtgørelse af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag', of 'Proclamatie van de Wet op de kinderbijslag en de vooruitbetaling van de kinderbijslag' vormt de basis voor de Deense gezinsbijslag.⁸¹

⁷⁹ Zie recital 42 en Annex XI.

⁸⁰ Abrahamson, P. and Wehner, C. (2008): Current Issues of Family Policy in Denmark. In: Oster, I. and Schmitt, C. (ed.). Family Policies in the Context of Family Change. The Nordic Countries in Comparative Perspective. Wiesbaden: VS Verlag: 57-74. In 2024 is de hoogte van de toeslagen per kwartaal als volgt: 0-2 jaar 5,124 DKK (ongeveer 680 euro), 3-6 jaar 4,056 DKK (ongeveer 545 euro), 7-14 jaar 3,192 DKK (ongeveer 430 euro) en 15-17 1,064 DKK (ongeveer 145 euro). [Link](#)

⁸¹ LBK no. 63 of 21/01/2019

Udbetaling Danmark van ATP keert de gezinsbijslag uit aan ouders.⁸² ATP is het grootste pensioenfonds in Denemarken en speelt sinds 1964 een belangrijke rol in de administratie van pensioenregelingen. Udbetaling Danmark is verantwoordelijk voor de uitbetaling en administratie van verschillende publieke uitkeringen, zoals kinderbijslag, pensioenen en huisvestingssubsidies.⁸³ Oorspronkelijk waren de 98 gemeenten in Denemarken verantwoordelijk voor het uitkeren van gezinsbijslagen, in 2012 werd deze taak gecentraliseerd onder de naam Udbetaling Danmark, onder de paraplu van ATP. Dit besluit werd genomen met als doel de efficiëntie van het uitkeringsproces te verhogen.⁸⁴ De uitkering van kinderopvangtoeslag is echter via lokale overheden blijven lopen (zie verderop).

Borger.dk, de centrale website van de Deense overheid, biedt burgers informatie over publieke diensten en uitkeringen, en fungeert als portaal voor toegang tot verschillende overheidsdiensten, waaronder die van Udbetaling Danmark.⁸⁵

Wat betreft kinderopvang, ligt de verantwoordelijkheid voor de organisatie en subsidiering hiervan bij de **lokale overheden** (de gemeenten). Zij verstrekken direct subsidies aan kinderopvangfaciliteiten, zowel publieke als private opvang. De lokale overheden dragen eveneens de verantwoordelijkheid voor het verschaffen van voldoende opvangplekken voor kinderen.

Doelstellingen van Deense gezinsbijslag

Het Deense gezinsbeleid is gebaseerd op een aantal fundamentele principes, waaronder universaliteit, individualisering en genderneutraliteit. Het beleid is gericht op het uitbreiden van keuzemogelijkheden voor individuen, ongeacht hun geslacht, en het bevorderen van een evenwichtige verdeling van arbeid en zorgtaken tussen mannen en vrouwen. Het beleid streeft ernaar individuen te ondersteunen, zodat zij in staat zijn om zelfstandig te werken en in hun eigen behoeften te voorzien.⁸⁶ Een belangrijke doelstelling van het Deense gezinsbeleid is de ondersteuning van tweeverdienersgezinnen. De sterke toename van de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen sinds de jaren zestig heeft geleid tot een uitbreiding van kinderopvangvoorzieningen en de introductie van een ruim **parental leavesysteem**. Historisch gezien zijn gezinsbeleidmaatregelen in Denemarken ontwikkeld in samenhang met andere beleidsgebieden, zoals sociale zaken en werkgelegenheid. Dit heeft geleid tot een geïntegreerde benadering van gezinsbeleid en sociale zekerheid.⁸⁷

De vertegenwoordiger van Udbetaling Danmark benadrukt dat het Deense gezinsbeleid nauw verweven is met de Deense ambitie om gelijkheid voor haar burgers te creëren.⁸⁸ Dit vertaalt zich, onder anderen, in het gegeven dat het Deense gezinsbeleid werkt met een relatief hoge inkomensdrempel voor de inkomensafhankelijke ondersteuning, namelijk 812.000 DKK per jaar (ongeveer 109.000 euro).⁸⁹ In de praktijk zorgt deze hoge drempel ervoor dat het

⁸² Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

⁸³ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Linke Sonderegger, M. (2004): Mehr als nur staatliche Kinderbetreuung. Optionserweiterungen und Geschlechterrollen in der aktuellen dänischen Familienpolitik. (ZeS-Arbeitspapier; WP-2004-07).

⁸⁷ Kröger, T. (2009): Dedomestication and childcare policy: A comparison of care service provisions of fifteen welfare states. Paper presented at the ISA RC19 Conference Social Policies: Local Experiments, Travelling Ideas, Université de Montréal, August 20-22 2009.

⁸⁸ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

⁸⁹ Ibid.

leeuwendeel van de gerechtigde burgers, recht hebben op de volledige beschikbare financiële ondersteuning.

Aantal regelingen en de basis van de regelingen

De Deense gezinsbijslag omvat een aantal regelingen die ouders financieel ondersteunen bij de opvoeding van hun kinderen, namelijk de kinder- en jongerenuitkering, de aanvullende toeslagen en kinderopvang.

De [kinder- en jongerenuitkering](#) (børne- og ungedydelsen) wordt automatisch uitgekeerd aan ouders met kinderen tot 18 jaar onder de volgende voorwaarden:

- Zij moeten in Denemarken wonen;
- Zij moeten volledig belastingplichtig zijn in Denemarken;
- Het kind moet jonger zijn dan 18 jaar;
- Het kind moet in Denemarken woonachtig zijn (bij langdurig verblijf in het buitenland moet Udbetaling Danmark worden geraadpleegd);
- Het kind mag niet door de overheid worden ondersteund;
- Het kind mag niet getrouwd zijn.

Ouders hebben recht op de kinder- en jongerenuitkering voor hun biologische of geadopteerde kinderen. Terwijl ouders in Nederland ook kinderbijslag kunnen aanvragen voor aangetrouwde kinderen, geldt dit niet in Denemarken.⁹⁰ De Deense Wet op Kinderbijslag (Børnetilskudsloven)⁹¹ legt neer wie recht heeft op kinderbijslag. Kinderen van een partner tellen alleen mee als er een wettelijke gezags- of onderhoudsrelatie is.

De kinder- en jongerenuitkering wordt elk kwartaal uitgekeerd totdat het kind 15 jaar oud is. Daarna wordt de jongerenuitkering maandelijks uitgekeerd op de 20e van elke maand totdat het kind 18 jaar oud is. Het bedrag van de kinder- en jongerenuitkering is afhankelijk van het gezinsinkomen. Vanaf 2025 geldt dat als het jaarlijkse gezinsinkomen meer dan DKK 917.000 bedraagt (ongeveer 123.000 euro), de uitkering wordt geminderd met 2% van het totale bedrag dat men meer verdient dan de inkomensgrens.⁹² Het exacte bedrag voor de inkomensgrens wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld. Vanaf 2022 geldt dat de korting op de bijslag wordt berekend op individuele basis; het inkomen van de partner heeft hierop geen invloed.⁹³ In de praktijk komt het zelden voor dat het gezinsinkomen boven deze grens komt. Hierdoor komt de meeste gezinnen hetzelfde bedrag toe.⁹⁴ Een interessant detail in deze context is dat de 2% korting op de uitkering is geïntroduceerd nadat Deense ministers aangaven de uitkering niet nodig te hebben omdat zij zelf over voldoende financiële middelen beschikten om voor hun kinderen te zorgen.⁹⁵

⁹⁰ Interview SVB, maart 2025.

⁹¹ Child Benefit Act, geraadpleegd op 24 februari 2025, [Link](#).

⁹² Een voorbeeld: een gezin verdient 1.000.000 DKK per jaar. Dit bedraagt 83.000 DKK meer dan de drempel. In dit geval wordt de bijslag met 2% berekend over 83.000 DKK gekort. Dit komt neer op 1.660 DKK. In euros vertaalt dit zich naar een korting van ongeveer 225 euro op een inkomen van ongeveer 135.000 euro, waarvan ongeveer 11.000 euro boven de drempel valt.

⁹³ Borger.dk. (z.d.). Børne- og ungedydelse [Kinder- en jongerenuitkering]. Borger.dk. [Link](#)

⁹⁴ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

⁹⁵ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

Wanneer de ouders samenwonen, wordt de kinder- en jongerenuitkering 50/50 aan iedere ouder uitbetaald.⁹⁶ Indien ouders niet samenwonen, dan wordt de uitkering automatisch overgemaakt aan de ouder bij wie het kind (of de kinderen) het grootste deel van de tijd verblijven. Ouders kunnen zelf kiezen om de uitkering alsnog 50/50 te ontvangen.

Ten tweede zijn er, naast de kinder- en jongerenuitkering, diverse aanvullende bijslagen waar ouders onder bepaalde voorwaarden aanspraak op kunnen maken.⁹⁷ Voorbeelden hiervan zijn:

- **Kinderbijslag voor alleenstaande ouders** (børnetilskud til enlige forsørgere) is voor alleenstaande ouders die ongehuwd zijn of door onenigheid hun partner verlaten hebben;
- **Kinderbijslag bij meerlingen** (flerbørnstilskud) is beschikbaar als de kinderen samenwonen en de ouder of kinderen Deense staatsburgers zijn of minimaal een jaar in Denemarken hebben gewoond;
- **Kinderbijslag voor gepensioneerden** (børnetilskud til pensionister) is voor ouders die een ouderdomspensioen of een invaliditeitspensioen ontvangen volgens de regels van vóór 1 januari 2003;
- **Kinderbijslag voor ouders in opleiding** (børnetilskud til uddannelsessøgende) is voor ouders die een studiebeurs ontvangen of een opleiding volgen die recht geeft op lidmaatschap van een werkloosheidsverzekering;
- **Kinderbijslag bij onbekende vader** (børnetilskud ved faderskabssager eller ukendt far) is beschikbaar als de identiteit van de vader niet kan worden vastgesteld of als er een lopende vaderschapszaak is;
- **Kinderbijslag bij overlijden van een ouder** (børnetilskud ved forældres dødsfald) wordt automatisch uitbetaald als een of beide ouders van het kind zijn overleden.

Naast de genoemde voorwaarden moeten ouders de afgelopen 10 jaar minimaal 6 jaar in Denemarken (en Groenland of de Faroe eilanden) hebben gewoond of gewerkt om recht te hebben op de volledige uitkering, tenzij ze al vóór 1 januari 2018 kinderbijslag ontvingen, waarvoor een kortere kwalificatietijd geldt.⁹⁸ Deze voorwaarde wordt het **earning principle** genoemd (zie ook sectie 5.2). Indien deze periode korter is dan wordt een kleiner percentage bijslag toegekend.⁹⁹ Deze wetgeving is geïntroduceerd om te voorkomen dat burgers die pas kort in Denemarken verblijven en pas in beperkte mate belastingen hebben voldaan wél volledig gebruik maken van toeslagen en bijlagen. Deze voorwaarde geldt bijvoorbeeld ook in het kader van werkloosheidsuitkering¹⁰⁰ en vormt onderdeel van de Deense derogatie. In tegenstelling tot de kinder- en jongerenuitkering, moeten de aanvullende bijslagen wel door ouders zelf worden aangevraagd.

⁹⁶ Nordic-cooperation (z.d.). Children's allowance in Denmark. Nordic co-operation. [Link](#)

⁹⁷ Borger.dk (z.d) Child Allowance. Borger.dk. [Link](#).

⁹⁸ Deze voorwaarden vormen onderdeel van de Deense derogatie.

⁹⁹ Dit betreft 8,3% voor 6 maanden woonachtig in Denemarken, 16,7% voor 1 jaar, 25% voor 1,5 jaar, 33,3% voor 2 jaar, 31,7% voor 2,5 jaar, 50% voor 3 jaar, 58,3% voor 3,5 jaar, 66,7% voor 4,5 jaar, 83,3% voor 5 jaar, 91,7% voor 5,5 jaar. [Link](#).

¹⁰⁰ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

Tot slot heeft in Denemarken elk kind vanaf 26 weken tot de [schoolleeftijd recht op een plek in een kinderopvangvoorziening](#).¹⁰¹ Kinderopvang wordt in Denemarken gezien als een middel om kinderen te versterken en hun identiteitsontwikkeling te ondersteunen. Tegelijkertijd stelt de beschikbaarheid van kinderopvang ouders in staat om te werken, en zorgt er zo voor dat moeders en vaders in de beroepsbevolking blijven.¹⁰² In de praktijk houdt dit in dat ouders drie keuzes hebben. Ze kunnen kiezen voor 1) een (deels) door de overheid gefinancierde plek in een publieke opvangfaciliteit, 2) voor een financiële toelage voor een particuliere opvang of 3) voor een financiële tegemoetkoming voor het verzorgen van de eigen opvang voor het kind of de kinderen.¹⁰³ In de eerste twee gevallen worden de financiële bijdrage van de lokale autoriteiten direct aan de publieke of particuliere opvang gegeven (zonder tussenkomst van de ouders).¹⁰⁴ In het laatste geval, ontvangen ouders de tegemoetkoming direct van de lokale autoriteit, mits zij aan bepaalde voorwaarden voldoen (de voorwaarden zijn gelinkt aan het feit dat men in deze situatie een 'eigen opvang' opent). Voor inwoners van een EU/EER-land werkzaam in Denemarken geldt hetzelfde recht op sociale voordelen als voor Deense inwoners, waaronder het recht op kinderopvang.¹⁰⁵

Kosten voor kinderopvang bedragen ongeveer 5000 DKK (ongeveer 670 euro per maand per kind).¹⁰⁶ De kinderopvang in Denemarken wordt direct gefinancierd door lokale autoriteiten, die minimaal 75% van de uitgaven betalen.¹⁰⁷ De overige 25% wordt door ouders betaald. Particuliere kinderopvangfaciliteiten kunnen een hogere bijdrage van ouders vragen en / of kunnen besluiten dat subsidies uitsluitend toegekend worden aan ouders met kinderen in een bepaalde leeftijdscategorie.¹⁰⁸ De toelage voor ouders die kiezen voor de optie om eigen opvang te organiseren is de afgelopen jaren toegenomen. Dit, in combinatie met de trend onder moeders om meer tijd te willen besteden met hun (jonge) kinderen, heeft gezorgd dat deze optie is gegroeid in populariteit.¹⁰⁹

Echter, gezien de hoge waarde die aan kinderopvang wordt gehecht, worden de kosten van zorg betaalbaar gemaakt voor ouders met lage(re) inkomens en door middel van kortingen voor broers en zussen en gratis plaatsingsregelingen. Concreet houdt dit in dat ouders beroep kunnen doen op [inkomensafhankelijke toeslagen voor kinderopvang](#). Deze toeslagen vormen geen onderdeel van de gezinsbijslag. Hierbij wordt uitgegaan van het jaarlijkse verzamelinkomen van het huishouden; de gestelde drempels worden jaarlijks herzien. Voor gezinnen met een inkomen van minder dan 208.101 DKK (ongeveer 28.000 euro) geldt dat de volledige 'out of pocket' kosten voor de ouders voor rekening van de overheid komen. Voor gezinnen met een verzamelinkomen tussen 208.101 DKK en 646.499 DKK (tussen ongeveer 28.000 euro en 87.000 euro) wordt een deel van de 'out of pocket' kosten van ouders betaald door de overheid. Voor gezinnen met een verzamelinkomen van meer dan 646.500 DKK (meer dan ongeveer 87.000) wordt door de overheid niet ingesprongen om de 'out of pocket' kosten voor

¹⁰¹ Abrahamson, P. and Wehner, C. (2008): Current Issues of Family Policy in Denmark. In: Oster, I. and Schmitt, C. (ed.). Family Policies in the Context of Family Change. The Nordic Countries in Comparative Perspective. Wiesbaden: VS Verlag: 57-74.

¹⁰² Borchorst, A. (2009): Danish Child-Care Policies within Path – Timing, Sequence, Actors and Opportunity Structures. In: Scheiwe, K. and Willekens, H. (ed.). Child Care and Preschool Development in Europe. Institutional Perspectives. New York: Palgrave Macmillan: 126-141.

¹⁰³ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

¹⁰⁴ Borger.dk. (z.d.). Financial free place subsidy, sibling subsidy and other subsidies. Borger.dk. [Link](#)

¹⁰⁵ Europese Commissie. (z.d.). Denemarken [Denmark]. Europese Commissie. [Link](#)

¹⁰⁶ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

¹⁰⁷ VEJ nr 9109 af 27/02/2015

¹⁰⁸ Borger.dk. (z.d.). Financial free place subsidy, sibling subsidy and other subsidies. Borger.dk. [Link](#)

¹⁰⁹ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025. Exacte cijfers over het gebruik van deze optie ontbreken.

ouders te beperken. De drempels zijn overigens hoger voor 'broertjes en zusjes' ([sibling subsidy](#)) (de drempel is dan 7.000 DKK hoger, ongeveer 940 euro) en voor alleenstaande ouders (dan geldt een verhoging van de drempel met 72.822 DKK, ongeveer 9.700 euro).¹¹⁰ Hierbij dient opgemerkt te worden dat de particuliere kinderopvangfaciliteiten meer flexibiliteit genieten de vereiste eigen bijdrage van ouders.

Ouders dienen zelf een aanvraag in voor de inkomensafhankelijke toeslagen voor kinderopvang. De desbetreffende gemeente berekent de toeslag aan de hand van informatie van de Deense Belastingdienst. Voor ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag geldt dat deze toeslag automatisch wordt verrekend met de maandelijkse factuur voor kinderopvangkosten. Met andere woorden, de toeslag wordt door de staat als extra subsidie aan de opvang verstrekt.

Fiscaliteit

Initieel werd gezinsbijslag in Denemarken geïntroduceerd als een belastingaftrek.¹¹¹ Dit is later gewijzigd naar een kwartaaluitkering die aan ouders werd betaald. De belastingvoordelen voor ouders worden nu georganiseerd via de verschillende (belastingvrije) regelingen die hierboven uiteen zijn gezet, ouders hebben in Denemarken geen recht op belastingvoordeel.¹¹² Het Deense stelsel van gezinsbijslagen staat dus grotendeels los van het belastingstelsel.¹¹³ Enkele fiscale maatregelen zijn er wel in speciale gevallen: zo is [alimentatie](#) die men betaalt voor een kind dat niet bij je woont in bepaalde mate aftrekbaar van de belasting.¹¹⁴

De leidende gedachte achter de relatief hoge inkomensdrempels voor bijslagen en toeslagen zijn echter, indirect, wel gekoppeld aan het fiscale systeem. Het Deense systeem gaat uit van de gedachte dat dat iedere ouder het recht zou moeten hebben op gelijke financiële ondersteuning. Hogere inkomens worden proportioneel zwaarder belast; ouders met hogere inkomens dragen via die route relatief meer bij aan de staatskas (en niet via kortingen op toeslagen).¹¹⁵

4.2 Uitvoering op nationaal- en internationaal niveau

Ook grensoverschrijdende situaties worden behandeld door Udbetaling Danmark. Deze organisatie heeft een specifieke afdeling waar 28 mensen werken die zich bezighouden met internationale kinderbijslagzaken. Binnen deze afdeling is er voor elk land een expert met kennis van wet- en regelgeving en procedures in het desbetreffende land. Deze experts houden ook nauwlettend in de gaten of er veranderingen plaatsvinden in deze regelgeving. Het leeuwendeel van de internationale zaken betreft gevallen waarbij samenwerking met Duitsland, Zweden of Polen vereist is.¹¹⁶

¹¹⁰ Life in Denmark (z.d.) Sibling allowance and other allowances. Life in Denmark. [Link](#)

¹¹¹ Abrahamson, P. and Wehner, C. (2008): Current Issues of Family Policy in Denmark. In: Oster, I. and Schmitt, C. (ed.). Family Policies in the Context of Family Change. The Nordic Countries in Comparative Perspective. Wiesbaden: VS Verlag: 57-74.

¹¹² Er is één kleine uitzondering op deze regel, namelijk de rente op de spaarrekening tot 72.000 DKK (ongeveer 9600 euro) die ouders voor hun kinderen kunnen openen; deze rente is belastingvrij.

¹¹³ Institute for Economic Research (ifo). (2024). Comparing child care benefits and family policies in Denmark and Germany. ifo Institute. [Link](#)

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

¹¹⁶ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

Exporteerbaarheid

In het geval van grensarbeiders of internationale familiesamenstellingen, zijn de [kinder- en jongerenuitkering alsook aanvullende regelingen exporteerbaar](#). De vertegenwoordiger van Udbetaling Danmark noemt dat exporteerbaarheid en / of de beperking daarvan op dit moment noch in de afgelopen tien jaar een thema is geweest binnen de dienst.¹¹⁷ Ook de academica onderschrijft dat de exporteerbaarheid van gezinsbijslagen voor grensarbeiders geen onderwerp van discussie is binnen Denemarken. De zwaarte van het debat in de afgelopen jaren lag bij (het beperken van) de rechten van 'nieuwe' Deense burgers op kinder- en jongerenbijslag.¹¹⁸

De [toeslag voor kinderopvang is niet exporteerbaar](#). Het recht op een plek in een kinderopvangfaciliteit geldt voor ouders die wonen en / of werken in Denemarken. Wanneer hier geen gebruik van wordt gemaakt (omdat een kind in een ander land naar een opvang gaat), wordt dit niet gemonetariseerd en / of geëxporteerd. In het Deense systeem heeft de lokale autoriteit de verantwoordelijkheid om opvangplekken te verschaffen en financieren zij direct opvangfaciliteiten. Het systeem beschouwt de opvang niet als een 'recht' van de ouder dat geëxporteerd kan worden, het wordt gezien als een 'algemene' (niet geoormerkte) bijdrage aan de opvang.¹¹⁹ De niet-exporteerbaarheid geldt ook voor de financiële bijdrage van de lokale autoriteiten aan ouders die hun eigen opvang organiseren.¹²⁰ Het feit dat zowel publieke als particuliere opvang direct door de lokale autoriteit wordt gefinancierd (zonder tussenkomst van de ouders), vergemakkelijkt de beperkte exporteerbaarheid van de kinderopvangtoeslag.

Risicobereidheid en precisie

Udbetaling Danmark heeft [direct toegang tot het Deense belastingsysteem](#). Deze samenwerking stelt Udbetaling Danmark in staat om direct toegang te krijgen tot nauwkeurige gegevens ten aanzien van het inkomen en arbeidsstatus van gerechtigden, waardoor een precieze berekening en distributie van de uitkeringen mogelijk is. Het geïntegreerde systeem faciliteert een efficiënte afhandeling van zaken, vaak zonder dat er aanvullende informatie van begunstigten nodig is. Maandelijkse geautomatiseerde controles signaleren veranderingen in de arbeidsstatus, waardoor continue wordt geverifieerd of een ouder gerechtigd is en blijft voor een bepaalde bijslag.¹²¹ Hierbij dient echter opgemerkt te worden dat het ook voor Udbetaling Danmark lastig is om de rechten van zelfstandigen te bepalen. Hierbij vaart Udbetaling Danmark op de jaarlijkse inkomensopgaven van zelfstandigen waardoor de uitvoeringsinstantie leunt op informatie ten aanzien van het voorgaande jaar (inkomensopgave wordt slechts één keer per jaar gedaan). Udbetaling Danmark controleert wel met enige regelmaat of btw wordt afgedragen door de zelfstandige.¹²²

Een soortgelijke constructie geldt ook voor de inkomensafhankelijke toeslagen voor kinderopvang. Hierbij berekent de desbetreffende gemeente de toeslag aan de hand van informatie van de Deense Belastingdienst.¹²³

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

¹¹⁹ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

¹²⁰ Europese Commissie. (z.d.). Denemarken [Denmark]. Europese Commissie. [Link](#)

¹²¹ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

¹²² Ibid.

¹²³ Life in Denmark (z.d.) Sibling allowance and other allowances. Life in Denmark. [Link](#)

De precisie van het Deense systeem is hoog, dankzij de directe koppeling tussen verschillende systemen. Vanwege de precisie van de bepaling van de rechten, speelt de vraag rondom risicobereidheid slechts in zeer beperkte mate.¹²⁴

Internationale gegevensuitwisseling

Udbetaling Danmark werkt nauw samen met SVB in het kader van de uitwisseling van kinderbijslag. Deze gegevensuitwisseling verloopt over het algemeen soepel maar de gesprekspartner van Udbetaling Danmark licht een aantal knelpunten uit.

Een van de voornaamste obstakels voor Udbetaling Danmark is het zogenaamde **earning principle**, dat vereist dat individuen zes van de laatste tien jaar in een EU-land hebben gewoond of gewerkt om in aanmerking te komen voor het volledige bedrag aan kinderbijslag. Dit kan problematisch zijn omdat het soms moeilijk is om de benodigde documentatie te verkrijgen van andere landen.¹²⁵ De vertegenwoordiger van SVB noemt daarnaast dat het **earning principle** in de praktijk eveneens tot (vanuit Nederlands perspectief) opmerkelijke situaties kan leiden. Ze noemt een voorbeeld waarbij een stel vanuit Nederland naar Denemarken verhuist en in Denemarken hun eerste kind krijgt. Volgens het Deense **earning principle** is Nederland dan ten dele verantwoordelijk voor de gezinsbijslagen, zelfs wanneer het stel ten tijde van hun verblijf in Nederland geen kind had.¹²⁶

Daarnaast noemt de vertegenwoordiger van Udbetaling Danmark dat het concept van **ouderlijk gezag** in Denemarken verwarrend kan zijn voor andere landen. Terwijl in sommige landen zoals Nederland het ouderlijk gezag automatisch aan beide ouders wordt toegekend, kunnen er in Denemarken complicaties ontstaan, vooral na een scheiding. Dit concept is vaak moeilijk uit te leggen aan andere landen die er niet mee vertrouwd zijn.¹²⁷

Een ander probleem dat Udbetaling Danmark ervaart is de **lange doorlooptijd** van de zaken. Dit is niet alleen een probleem in Denemarken, maar ook in veel andere landen, wat leidt tot vertragingen en inefficiënties in het beheer van EER-zaken. Goede communicatie met tegenhangers in andere landen is cruciaal om deze uitdagingen aan te pakken en de efficiëntie te verbeteren.¹²⁸

Tegelijkertijd benadrukt Udbetaling Danmark dat **directe communicatie** met de counterparts in de andere landen cruciaal is om op efficiënte wijze tot oplossingen te komen. Directe lijntjes helpen lange emailuitwisselingen en misverstanden te voorkomen. Buiten contact rondom specifieke zaken, helpt het ook om met enige regelmaat overleggen te plannen met buitenlandse counterparts om kennis uit te wisselen en processen te bespreken. Zo hebben Udbetaling Danmark en SVB sinds enkele jaren standaard een **maandelijks overleg** waarin de meest urgente dossiers doorgesproken en afgestemd worden. Dit bevordert de efficiëntie van de afhandeling en hebt de counterparts ook in het opbouwen van een fijne werkrelatie waardoor ook ad hoc eenvoudiger informatie uitgewisseld kan worden.¹²⁹

¹²⁴ Interview expert Aalborg Universiteit, maart 2025

¹²⁵ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

¹²⁶ Interview SVB, maart 2025

¹²⁷ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Interview SVB, maart 2025

Daarnaast werkt Udbetaling Danmark met specifieke [landenexperts](#) binnen hun teams. Dit stelt hen in staat om het beleid en processen in 'het andere land' te doorgronden waardoor de afstemming met deze landen vervolgens vlotter verloopt.

Omdat kinderopvangtoeslag buiten de gezinsbijslagen valt, vindt hierover geen internationale gegevensuitwisseling plaats.

Begeleiding van burgers

Het kinderbijslagstelsel in Denemarken zo is ontworpen dat het gebruiksvriendelijk is voor ouders. De algemene kinderbijslag wordt automatisch uitgekeerd zonder dat ouders een aanvraag hoeven in te dienen. Voor andere toelagen, zoals die voor kinderopvang, alleenstaande ouders, kunnen ouders gemakkelijk via de centrale website [borger.dk](#) een aanvraag indienen.

De vertegenwoordiger van Udbetaling Danmark gelooft dat de meeste rechthebbende ouders in Denemarken op de hoogte zijn van deze voordelen en er gebruik van maken, omdat het aanvraagproces eenvoudig en toegankelijk is. Ze vermelden ook dat het stelsel automatisch controleert op veranderingen in inkomen of huishoudsamenstelling, waardoor de uitkeringen dienovereenkomstig worden aangepast zonder dat er aanvullende actie van de ouders nodig is. Het werkt anders voor mensen die niet in Denemarken zijn geboren en getogen. Als je bijvoorbeeld in Denemarken werkt en je familie nog in Polen woont, moet je kinderbijslag aanvragen. Udbetaling Danmark heeft hiervoor enkele gegevens nodig.¹³⁰

4.3 Geleerde lessen

Denemarken heeft één hoofdregeling voor de gezinsbijslagen, namelijk de kinder- en jeugduitkering. Deze is gekoppeld aan inkomen met één inkomensgrens, in de praktijk komt hier zelden iemand boven, wat betekent dat veelal hetzelfde bedrag wordt uitgekeerd. Bovendien wordt deze regeling ten uitvoer gebracht door één organisatie. Dit vergemakkelijkt de uitvoering van deze uitkering. Hetzelfde geldt grotendeels voor de kinderopvangtoeslag. De Deense lokale autoriteiten financieren publieke en particuliere opvangfaciliteiten (grotendeels) direct en ouders leveren een inkomensafhankelijke bijdrage.

Samenvattend, vallen een aantal onderdelen van het Deense stelsel op:

- De [gezinsbijslag is exporteerbaar](#) en Udbetaling Danmark ervaart dit gegeven niet als problematisch. Mogelijkheden om de exporteerbaarheid van deze bijslag te beperken zijn daarom niet onderzocht. De Deense uitzonderingspositie (derogatie) in Verordening 883/2004 maakt het bovendien mogelijk voor Denemarken om [beperkingen ten aanzien van het recht op gezinsbijslag](#) (ook in de nationale context) op te leggen (het [earning principle](#)).
- De [kinderopvang toeslag](#) valt niet binnen de gezinsbijslagen en is daarom [niet exporteerbaar](#). De lokale autoriteiten subsidiëren opvangfaciliteiten namelijk grotendeels direct. De directe subsidiering richting ouders die een eigen opvang regelen, wordt expliciet genoemd als vallend buiten de regeling.

¹³⁰ Interview Udbetaling Danmark, februari 2025

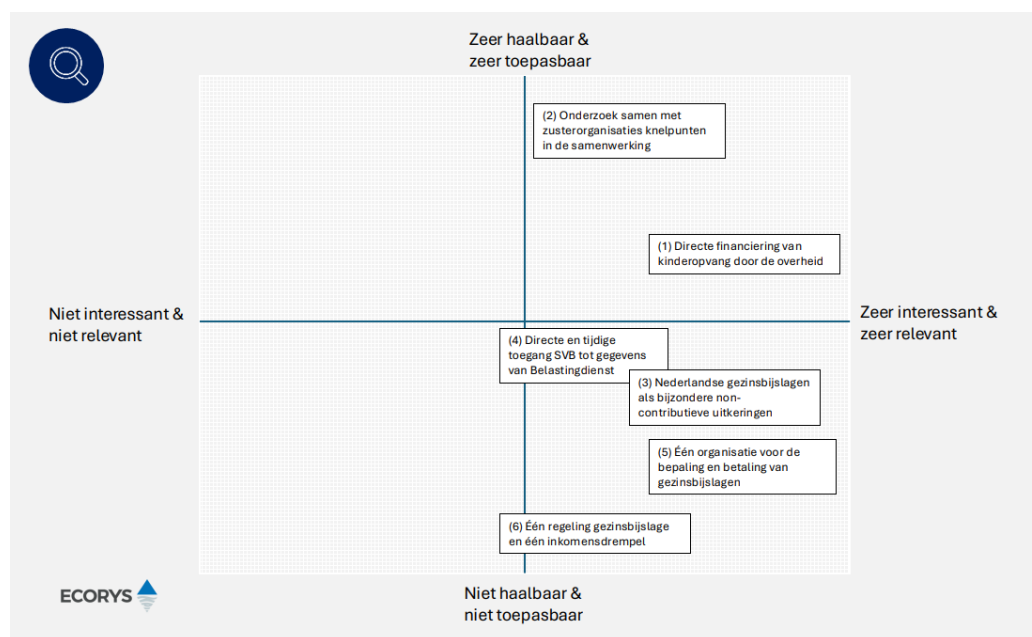
- Deense gezinsbijslag staat **grotendeels los van het belastingsysteem**; ouders ontvangen geen belastingvoordelen maar hebben in plaats daarvan recht op bijslagen en toeslagen.
- Er is sprake van een **nauwe samenwerking** tussen Udbetaling Danmark en het belastingsysteem, waardoor gemakkelijk toegang is tot nauwkeurige inkomens- en arbeidsinformatie. Deze samenwerking zorgt ervoor dat uitkeringen nauwkeurig en efficiënt worden berekend en verdeeld. Deze hoge mate van precisie zorgt ervoor dat het vraagstuk rondom risicobereidheid niet of amper speelt. Dit gegeven wordt verder versterkt door de hoge mate van digitalisering van het Deense overheidssysteem in brede zin. Echter, de bepaling van rechten van zelfstandigen vormt ook in Denemarken een uitdaging omdat hierbij gestuurd moet worden op de jaarlijkse inkomensopgaven van zelfstandigen.
- De uitvoering van het Deense beleid ten aanzien van gezinsbijslagen is belegd bij **slechts twee partijen** met ieder heldere verantwoordelijkheden. Udbetaling Danmark is een private partij die al ruim 50 jaar samenwerkt met de Deense overheid ten aanzien van de uitvoering van verschillende regelingen.
- **Ouders ontvangen automatisch kinder- en jongerenuitkering** wanneer een kind geboren wordt en hoeven hier zelf geen aanvraag voor te doen.
- Denemarken hanteert een **relatieve strikte definitie van 'kind'** en beperkt dit tot biologische kinderen, geadopteerde kinderen en kinderen met wie een volwassene een wettelijke gezags- of onderhoudsrelatie heeft.
- De **bepaling van de hoogte van de uitkeringen en toeslagen is relatief simpel** omdat er slechts één inkomensdrempel gehanteerd wordt voor het bepalen van de hoogte van de kinder- en jongerenuitkering.
- Udbetaling Danmark werkt met **experts voor specifieke landen** binnen hun team. Dit komt de efficiëntie en eigenaarschap van zaken ten goede.
- Udbetaling Danmark en SVB hebben een **standaard maandelijks overleg** waarin de meest urgente dossiers besproken worden. Deze overleggen helpen om zaken vlot en efficiënt af te stemmen waardoor veel heen-en-weer e-mailen voorkomen kan worden.

5 Aanknopingspunten voor Nederland

Dit concluderende hoofdstuk presenteert hoe de elementen, lessen en voorbeelden uit (buur)landen (met name Duitsland en Denemarken) vertaald kunnen worden naar aanknopingspunten en denkrichtingen voor Nederlandse context en wetgeving. In totaal worden zeven aanknopingspunten gepresenteerd, op volgorde van hoogste naar laagste prioriteit voor de SVB.

De inzichten opgehaald tijdens de workshop met de SVB spelen hierin een belangrijke rol. Tijdens deze workshop is, samen met de SVB nagegaan hoe haalbaar, toepasbaar, interessant en relevant de verschillende mechanismen uit het buitenland zijn voor de Nederlandse context. Deze exercitie levert een aantal concrete aanknopingspunten voor Nederland op, deze zijn weergegeven in Figuur 5.1.¹³¹ Deze aanknopingspunten zijn in sommige gevallen relatief eenvoudig door de SVB om te zetten naar acties en aanpassingen in het proces. In andere gevallen betreffen de aanknopingspunten bredere, meer fundamentele wijzigingen in het beleid. Deze belangrijke verschillen worden in de volgende alinea's, als onderdeel van de beschrijving van ieder aanknopingspunt, aangehaald.

Figuur 5.1 Beoordeling van beleidsopties op haalbaarheid en relevantie

1. Subsidieer kinderopvang direct via overheid

Directe subsidiering van kinderopvang door de overheid vormt een mogelijkheid om de exporteerbaarheid van kinderopvangtoeslag te beperken. In zowel Duitsland als Denemarken financiert de overheid kinderopvang (grotendeels) direct en wordt deze subsidie niet direct gekoppeld aan individuele kinderen maar wordt het gezien als bijdrage aan het systeem als geheel. De Duitse en Deense overheid subsidiëren de opvang (veelal) niet volledig; ouders

¹³¹ Aanknopingspunten die als (zeer) oninteressant of (zeer) irrelevant werden beoordeeld tijdens de workshop zijn voor de leesbaarheid niet in de figuur opgenomen.

dienen zelf een bijdrage te betalen. Afhankelijk van het inkomen van ouders, kunnen zij aanspraak maken op kinderopvangtoeslag (in de vorm van extra subsidiering voor de opvang (Denemarken) of fiscale aftrek van de kinderopvangkosten (Duitsland)). Omdat de overheid in deze gevallen direct subsidies verstrekt aan de kinderopvangfaciliteiten en deze subsidiering niet geïmporteerd is per individueel kind, is de Deense kinderopvangtoeslag niet exporteerbaar. De Duitse fiscale aftrekbaarheid van kinderopvang kosten blijft wel staan maar betreft een fiscaal voordeel (en maakt geen onderdeel uit van het pakket gezinsbijslagen).

De directe subsidiering van kinderopvangfaciliteiten vormt de meest interessante denkrichting voor Nederland omdat de subsidiering van kinderopvang zoals niet-exporteerbaar zou kunnen worden aangemerkt. In de praktijk zou dit betekenen dat de SVB zich dan niet meer (of in mindere mate) bezig zou hoeven houden met de verrekening van de Nederlandse kinderopvangtoeslag (of een andere vorm van deze subsidiëring). Deze denkrichting betreft echter geen eenvoudige wijziging die de SVB zelfstandig in gang kan zetten, het loont bovendien om aansluiting te zoeken bij het wetgevingstraject rondom het nieuwe stelsel kinderopvang waarbij ook gewerkt wordt aan rechtstreekse subsidiering van de uitvoerder aan de opvangorganisatie.¹³²

2. Onderzoek samen met zusterorganisaties naar knelpunten in de samenwerking

Parallel aan een stelselwijziging, kan ingezet worden op gezamenlijk onderzoek naar knelpunten door de SVB en zusterorganisaties. Het gezamenlijk identificeren van uitdagingen in de praktische uitvoering van de regelingen draagt, uiteindelijk, bij aan efficiëntere verwerking van internationale dossiers vermindering van fouten en vertragingen en verhoogde consistentie en transparantie van uitkeringen.

Het onderzoek dat Duitsland en Denemarken gezamenlijk hebben uitgevoerd¹³³ vormt een goed voorbeeld van een mogelijke denkrichting en een dergelijke actie kan relatief eenvoudig en zelfstandig door de SVB ondernomen worden. Dit aanknopingspunt vormt een concrete stap die op korte termijn genomen kan worden, ondersteunend aan onderzoek naar de haalbaarheid van meer complexere oplossingsrichtingen.

3. Volg Duitse ontwikkelingen rondom bijzondere non-contributieve uitkeringen

Duitsland beschouwt de Kinderzuschlag sinds 2022 als een bijzondere, non-contributieve uitkering in de zin van Verordening (EG) nr. 883/2004. Volgens Duitsland is de uitkering bedoeld om het bestaansminimum van kinderen in huishoudens met een laag inkomen te garanderen. Om die reden kwalificeert Duitsland de Kinderzuschlag niet als een algemene gezinsbijslag, maar als een gerichte inkomensafhankelijke toeslag. Daarmee zou de uitkering zich onderscheiden van andere gezinsuitkeringen zoals Kindergeld, die wél onder de EU-coördinatieregels vallen. Hoewel de opname in Bijlage X van Verordening 883/2004 nog niet heeft plaatsgevonden, wordt de Kinderzuschlag de facto al niet meer geëxporteerd. Of deze interpretatie standhoudt is op dit moment onduidelijk.

Hoewel Kinderzuschlag een andere doelstelling, gronden en doelgroep kent dan de Nederlandse kindregelingen, is het voor de Nederlandse context interessant om de implementatie van de Kinderzuschlag als bijzondere non-contributieve uitkering te volgen. Indien deze formeel wordt erkend dan biedt dit mogelijk aanknopingspunten voor Nederland

¹³² Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2024). Nieuw financieringsstelsel kinderopvang: aan de slag! [Link](#).

¹³³ Auswärtiges Amt. (2024). Abschlussbericht des Deutsch-Dänischen Grenzgemeins. [Link](#)

en kan nader onderzocht worden voor welke regeling (en in welke mate) eveneens op soortgelijke gronden beargumenteerd kan worden dat deze als non-contributieve uitkering zou moeten gelden. Dit aanknopingspunt behoeft aandacht van zowel de SVB alsook beleidsmakers maar betreft, het volgen van Duitse ontwikkelingen. Dit aanknopingspunt kan daarom als ondersteunend aan het uitlopen van andere aanknopingspunten gezien worden.

4. Onderzoek directe en tijdige toegang van SVB tot gegevens van Belastingdienst

Directe toegang van de SVB tot belastinggegevens (ofwel een 'inkijkfunctie') kan de nauwkeurigheid en snelheid van het bepalen van rechten op bijslagen verbeteren. Directe toegang verhoogt niet alleen de efficiëntie maar heeft ook een positief effect op de foutmarge en verwerkingstijd. Dit vertaalt zich, uiteindelijk, tot lagere administratieve kosten en een verbeterde dienstverlening aan burgers.

De Deense zusterorganisatie van SVB heeft directe toegang tot gegevens van de Belastingdienst en kan daarmee de rechten van ouders met hoge precisie vaststellen. Bovendien wordt de Deense kind- en jongerenbijslag slechts eens per kwartaal uitbetaald waardoor er ook meer 'ruimte' is voor precisie. Desalniettemin vormt de groep zelfstandigen ook in Denemarken een uitdaging; de rechten van deze groep kan slechts eens per jaar vastgesteld worden op inkomensopgaven.

Voor de Nederlandse context is het interessant om de mogelijkheid tot directe koppeling tussen de SVB-systemen en de systemen van de Belastingdienst te onderzoeken. Eventueel kan ook bekeken worden of en hoe een uitbetalingen per kwartaal de administratieve druk zou kunnen verlichten. Hierbij dient de doelstelling om gezinnen met een laag inkomen financieel te ondersteunen, echter, niet uit het oog verloren te worden. Deze wijzigingen vergen echter aanzienlijke inspanningen, niet alleen aan de kant van de SVB. Mogelijkheden tot het verkrijgen van een 'inkijkfunctie' voor SVB zouden eveneens gezien kunnen worden in de bredere ontwikkelingen rondom de vernieuwing van het stelsel kinderopvang en de bredere ambitie om het belasting- en toeslagenstelsel te hervormen.

5. Zet in op harmonisatie van definities op EU-niveau

Hoewel niet expliciet in de workshop met de SVB besproken, is harmonisering van definities op EU niveau eveneens een relevante en impactvolle denkrichting. Harmonisering zou administratieve last voor de SVB en zusterorganisaties substantieel kunnen beperken. Het begrijpen, in kaart brengen en vergelijken van de verschillende definities kost de SVB veel tijd en menskracht. Wanneer de Europese begrippen meer op één lijn worden gebracht, dan neemt dit een aanzienlijk deel van de werkdruk weg. Hiertoe is, echter, inzet op nationaal- en Europees niveau nodig. Aandacht voor aanpassingen op Europees niveau zouden parallel kunnen lopen aan de trajecten op nationaal niveau en de concrete aanpassingen in de werkwijzen die de SVB zelfstandig zou kunnen doorvoeren.

6. Maak één organisatie verantwoordelijk voor bepaling en betaling van gezinsbijslagen

Het centraliseren van de verantwoordelijkheden bij één organisatie draagt bij aan het stroomlijnen van het proces en fungeert ook als een duidelijker aanspreekpunt voor burgers. Centralisatie vermindert de bureaucratie, versnelt de besluitvorming, en zorgt voor een efficiëntere uitvoering van gezinsbijslagen. Het is aannemelijk dat dit zich vertaalt in lagere uitvoeringskosten.

In Denemarken is Udbetaling Danmark verantwoordelijk voor de betaling van de gezinsbijslagen en loopt de subsidiëring van kinderopvangfaciliteiten alsook kinderopvangtoeslag via gemeenten. Dankzij de directe subsidiëring van de overheid aan de faciliteiten alsook het gegeven dat de Deense bijslagen niet samenhangen met het fiscale stelsel, kan het Deense stelsel uitgevoerd worden door deze twee (typen) partijen. Deze opzet mogelijk ook relevant voor de Nederlandse context maar hangt sterk samen met de wijze waarop de gezinsbijslagen zijn vormgegeven. Dit aanknopingspunt dient daarom gezien te worden in samenhang met bovenstaande punten, o.a. ten aanzien van directe subsidiering van kinderopvang. Het loont eveneens om dit aanknopingspunt te beschouwen in de bredere discussie rondom de vernieuwing van het stelsel kinderopvang en de bredere ambitie om het belasting- en toeslagenstelsel te hervormen

7. Versimpel stelsel door één regeling gezinsbijslag en één inkomensdrempel in te stellen

Het invoeren van één uniforme regeling voor gezinsbijslag met een enkele inkomensdrempel vereenvoudigt het systeem aanzienlijk. Met name de loskoppeling tussen de gezinsbijslagen en het fiscale systeem, leidt tot versimpeling in de uitvoering. Het Deense systeem vormt hier een goed voorbeeld van.

Deze loskoppeling en invoering van een universele inkomensdrempel raakt echter aan de kern van de doelstelling en inrichting van het gezinsbijslagenbeleid en dient daarom in den brede onderzocht te worden. De inkomensafhankelijkheid van de vergoeding kinderopvang is een van de elementen die bekeken worden in het kader van de vernieuwing van het kinderopvangstelsel; mogelijk vormt dit een relevant aanknopingspunt om verdere versimpeling van de inkomensafhankelijkheid van gezinsbijslagen te onderzoeken.

Bijlage I: Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd in twee opeenvolgende fasen. In de eerste fase is een verkennende analyse van aanknopingspunten in Europese (buur)landen voor de vereenvoudiging van gezinsbijslagen uitgevoerd. In de tweede fase is verdiepend onderzoek naar Denemarken en Duitsland verricht. De gehanteerde methoden omvatten literatuuronderzoek, interviews met beleids- en uitvoeringsexperts, evenals een analyseworkshop en validatiesessie met inhoudelijke en juridische experts van de SVB.

Fase 1: Verkenning van aanknopingspunten in Europese landen

Doel van de verkenning was het in kaart brengen van beleidsmatige en organisatorische elementen uit andere landen die relevant kunnen zijn voor de vereenvoudiging van het Nederlandse gezinsbijslagstelsel. Hiervoor zijn een literatuurstudie en vier verkennende interviews uitgevoerd. De literatuurstudie omvatte bronnen zoals wetenschappelijke artikelen (via Google Scholar), websites van nationale overheden en de Europese Commissie, de SPLASH-databank voor gezinsbeleid¹³⁴, en het MISSOC-informatiesysteem¹³⁵.

Daarnaast zijn vier verkennende interviews afgenomen met experts op het gebied van grensoverschrijdende situaties, Europees sociaal recht en gezinsbijslagen. Zie Tabel B 1 voor een overzicht (geanonimiseerd).

Tabel B 1 Geanonimiseerd overzicht interviews fase 1

Functie
Expert grensoverschrijdende gevallen (Nederland, Duitsland, België)
Expert Europees Sociaal Recht (Universiteit van Parijs)
Professor arbeidsrecht en sociaal zekerheidsrecht
Experts gezinsbijslagen SVB

Analytisch kader

Op basis van de onderzoeksopzet zijn bij aanvang van het onderzoek enkele relevante beleidselementen gedefinieerd die richting gaven aan de analyse:

- De hoeveelheid regelingen of stelsels;
- De basis voor de toeslagen (waarvan afhankelijk);
- Organisatie van betrokken partijen bij gezinsbijslagen en verantwoordelijkheden;
- Precisie en risicobereidheid;
- Manieren exporteerbaarheid te minimaliseren.

Tijdens het onderzoek zijn aanvullende relevante elementen toegevoegd:

- Beleidsdoelstellingen van gezinsbijslagen;
- Koppeling met kinderopvangvoorzieningen;
- Fiscale componenten van gezinsondersteuning;
- Internationale gegevensuitwisseling;
- Begeleiding van burgers.

¹³⁴ [Link.](#)

¹³⁵ [Link.](#)

Deze elementen zijn gebruikt als analysekader. De resultaten van deze verkennende fase zijn beschreven in hoofdstuk 2.

Fase 2: Verdiepende casestudies Denemarken en Duitsland

Op basis van het analysekader zijn per land verschillende beleidsmatige en uitvoerings-gerichte elementen in kaart gebracht. Deze zijn besproken tijdens een gezamenlijke workshop met SVB. In deze sessie is beoordeeld welke landen op meerdere elementen inspirerende voorbeelden bieden en relevant zijn voor de Nederlandse context. Op basis van deze sessie is besloten om twee landen nader te onderzoeken in verdiepende casestudies: Duitsland en Denemarken.

Duitsland is geselecteerd vanwege de structurele verwevenheid met Nederland, de vergelijkbare gezinsbijslagsystematiek, en interessante elementen zoals directe subsidiering van kinderopvang. Denemarken vertegenwoordigt een afwijkend model, met een universele regeling en grotendeels kosteloze kinderopvang. De eenvoud van het stelsel en de digitalisering binnen de uitvoering maken het land relevant voor vergelijking.

In deze fase is voor beide landen verdiepend onderzoek uitgevoerd, bestaande uit:

- Een gerichte literatuurstudie naar beleidsdocumenten, wetenschappelijke publicaties en uitvoeringservaringen;
- Interviews per land met relevante actoren in de uitvoering of beleid.

Een geanonimiseerd overzicht van gesprekspartners is opgenomen in Tabel B 2.

Tabel B 2 Overzicht interviews fase 2

Land	Functie
Duitsland	Familienkasse: uitvoerder Kindergeld (1)
Duitsland	Familienkasse: uitvoerder Kindergeld (2)
Duitsland	Euregio
Denemarken	(ATP) Udbetaling Danmark
Denemarken	Universitair hoofddocent sociaal- en bestuursrecht
Denemarken	SVB-specialist Denemarken

Rapportage

De bevindingen van de verdiepende casestudies zijn besproken in een validatieworkshop met inhoudelijke en juridische experts van de SVB. In deze sessie stond de vertaling naar de Nederlandse context centraal, met aandacht voor toepasbaarheid en juridische uitvoerbaarheid. Op basis van deze inzichten is een conceptrapport opgesteld. Dit rapport is voorgelegd aan de opdrachtgever en vervolgens aangepast op basis van ontvangen feedback.

Bijlage II: Bronnenlijst

Boeken, artikelen, rapporten & publicaties

- Abrahamson, P., & Wehner, C. (2008). *Current issues of family policy in Denmark*. In I. Oster & C. Schmitt (Eds.), *Family policies in the context of family change. The Nordic countries in comparative perspective* (pp. 57–74). Wiesbaden: VS Verlag.
- Bock-Famulla, K., & Lange, J. (2017). *Ländermonitor Frühkindliche Bildungssysteme 2017*. Bertelsmann Stiftung. [Link](#)
- Bokhorst, D. (2023). Nederland zou moeten experimenteren met publieke kinderopvang. *ESB*. [Link](#)
- Bonin, H., Sommer, E., Stichnoth, H., & Buhlmann, F. (2018). *Arbeitsangebotseffekte einer Reform des Kinderzuschlags* (IZA Research Report No. 85). IZA – Institute of Labor Economics.
- Borchorst, A. (2009). Danish Child-Care Policies within Path – Timing, Sequence, Actors and Opportunity Structures. In: Scheiwe, K. & Willekens, H. (Eds.), *Child Care and Preschool Development in Europe. Institutional Perspectives* (pp. 126–141). Palgrave Macmillan.
- Bornschein, M. (2020). *Kindergeldzahlungen ins europäische Ausland*. [Link](#)
- Bujard, M. (2016). Welche Ziele verfolgt die Familienpolitik? *Bundesinstitut für Bevölkerungsforschung*. [Link](#)
- Cross-border ITEM. (2023). *Dossier 3: Kinderzuschlag (DE) - Kindgebonden budget (NL): De grenswerker tussen wal en schip? Grenseffectenrapportage 2023*. [Link](#)
- Didden, B., & Kramer, S. (2023). *Kinderzuschlag (DE)–Kindgebonden budget (NL): De grenswerker tussen wal en schip?* Institute for Transnational and Euregional Cross Border Cooperation and Mobility / ITEM.
- Deutscher Bundestag. (2019). *Ausschusssitzung: Familienkasse und Steuerreform*. [Link](#)
- Deutsches Jugendinstitut (DJI). (2023). *Barrieren der Inanspruchnahme sozialstaatlicher Leistungen: Eine empirische Analyse*. [Link](#)
- Häring, A. (2021). Vom Sinn der Kindergrundsicherung. *Sozial Extra*, 45(1), 1–6. <https://doi.org/10.1007/s12054-020-00345-9>
- Institut der deutschen Wirtschaft Köln (IW Köln). (2024). *Kitagebühren in Deutschland: Ein Überblick über die Gebührenstrukturen 2023* (IW-Report). [Link](#)
- Institute for Economic Research (ifo). (2024). *Comparing child care benefits and family policies in Denmark and Germany*. [Link](#)
- Jackwerth-Rice, D. (2022, 14 juli). Strukturelle Hürden bei der Inanspruchnahme von Kinderzuschlag. Präsentation beim Fachtag „KiZ+: Kinder im Zentrum“.
- Kröger, T. (2009). *Dedomestication and childcare policy: A comparison of care service provisions of fifteen welfare states*. Paper presented at ISA RC19 Conference, Montréal, 20–22 August 2009.
- Linke Sonderegger, M. (2004). *Mehr als nur staatliche Kinderbetreuung. Optionserweiterungen und Geschlechterrollen in der aktuellen dänischen Familienpolitik* (ZeS-Arbeitspapier WP-2004-07).
- Seeleib-Kaiser, M. (2016). The German childcare regime in transition. *Social Policy & Administration*, 50(2), 284–305. <https://doi.org/10.1111/spol.12212>
- Steinmeyer, H.-D. (2015). Title II Determination of the legislation applicable. In M. Fuchs & R. Cornelissen (Eds.), *EU Social Security Law* (p. 144). C.H. Beck, Hart, Nomos.

- Strban, G. (n.d.). 14 pitfalls of coordinating family benefits in the EU. In *Liber Amicorum Bernhard Spiegel* (Special Edition). *Belgian Journal of Social Security*.
- Tuulas, A. (2021, January 8). Estonia and Finland launch automated data exchange between population registers. X-Road Case Studies Library.
- Vossenbergh, S., Willems, M., de Saram, A., et al. (2023). *Gezinsbeleid in omringende landen*. Ecorys.

Officiële documenten & wetgeving

- Algemene Kinderbijslagwet. [Link](#)
- Auswärtiges Amt. (2024). [Link](#)
- European Commission. (z.d.). Uw rechten per land. Employment, Social Affairs & Inclusion. [Link](#)
- European Commission. (z.d.). *Electronic Exchange of Social Security Information (EESSI)*. [Link](#)
- Europese Unie. Coordination of social security systems in the European Union. [Link](#)
- Europese Unie. (2004). Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels. Publicatieblad van de Europese Unie, L 166, 1–123. [Link](#)
- Europese Unie (2009). Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels.
- Europees Parlement. (z.d.). Grensarbeiders in de Europese Unie. https://www.europarl.europa.eu/workingpapers/soci/w16/summary_nl.htm
- Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (2024, 9 februari). *Uitkomsten verkenning toekomst kindregelingen (Kamerstuk 2024-0000034985)*. Tweede Kamer der Staten-Generaal. [Link](#)
- Sociale Verzekeringsbank. (2024). Knelpuntenbrief IV: Internationale dienstverlening onder druk.
- Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2006). *Wet kinderopvang*. [Link](#)
- Wet kinderopvang. [Link](#)
- Wet op het kindgebonden budget. [Link](#)

Webpagina's, overheidssites & infoportalen

- Angloinfo. Child benefit. <https://www.angloinfo.com/how-to/bulgaria/family/bringing-up-toddlers/child-benefit>
- Borger.dk. (z.d.). *Børne- og ungeydelse*. <https://www.borger.dk/familie-og-boern/familieydelse-oversigt/boerne-ungeydelse>
- Borger.dk. (z.d.). *Financial free place subsidy, sibling subsidy and other subsidies*. <https://www.borger.dk/familie-og-boern/Boernepasning/Oekonomisk-fripladstilskud-soeskendetilskud-og-andere-tilskud>
- Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. (2025). Neue Impulse für Familien, Pflege und Demokratie. <https://www.bmfsfj.de/>
- Bundeszentrale für politische Bildung (bpb). 60 Jahre Kindergeldgesetz. <https://www.bpb.de/kurz-knapp/hintergrund-aktuell/193015/60-jahre-kindergeldgesetz/>
- EUREGIO. (z.d.). Neues digitales Angebot zu Familienleistungen beim GrenzInfoPunkt. <https://www.euregio.eu/>

- Europese Commissie. (z.d.). Uw rechten per land – Denemarken. https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/moving-working-europe/eu-social-security-coordination/your-rights-country-country/denmark_en
- FamiPedia. Formulieren in het kader van de Europese verordeningen. <https://www.famipedia.be/>
- Frontaliers Grand Est. (2021). Ratgeber für Grenzgänger aus Deutschland und Frankreich. <https://frontaliers-grandest.eu/>
- Government of Croatia. Child allowance. <https://gov.hr/en/child-allowance/702>
- GPedia. (z.d.). Gezinsbijslagen in Europa. <http://gpedia.groeipakket.be/nl/europese-verordeningen/gezinsbijslagen-europa>
- GrenzInfoPunkt. (z.d.). *Kindregelingen voor grensarbeiders: Wonen in Duitsland, werken in Nederland*. <https://grenzinfo.eu/nl/infopage/werken-in-een-buurland/wonen-in-duitsland-werken-in-nederland/gezin/kindregelingen>
- INFOBEST. (z.d.). Themengebiete. <https://www.infobest.eu/de/themengebiete/>
- Life in Denmark. (z.d.). Sibling allowance and other allowances. <https://lifeindenmark.borger.dk/family-and-children/day-care/income-based-allowance-sibling-allowance--and-other-allowances>
- Life in Denmark. (z.d.). Maternity/paternity benefits. <https://lifeindenmark.borger.dk/family-and-children/family-benefits/maternity-paternity-benefits>
- MISSOC. (z.d.). Comparative tables. <https://www.missoc.org/missoc-database/comparative-tables/>
- Øresunddirekt. (z.d.). Shared parental leave in Denmark and Sweden. <https://www.oresunddirekt.se/en/working-in-denmark/family-and-parenting/shared-parental-leave-in-denmark-and-sweden/>
- SPLASH. (z.d.). Database on Social and Labour Market Policies in Europe. <https://splash-db.eu/>
- Steuern.de. (z.d.). *Kinderbetreuungskosten: Wat u van de belasting kunt aftrekken*. <https://www.steuern.de/kinderbetreuungskosten>

EU-HvJ

- Caisse nationale des prestations familiales v. Salim Lachheb en Nadia Lachheb, Zaak C-177/12, Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 24 oktober 2013. Link
- Court of Justice of the European Union. (1999). Judgment of the Court (Sixth Chamber) of 25 February 1999 – Robin Swaddling v Adjudication Officer (Case C-90/97). EUR-Lex. Link
- Europese Commissie. (2019). Indexation of family benefits: Commission takes next step in infringement procedure against Austria. Link
- Europese Unie. Coordination of social security systems in the European Union. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:c10521>
- Hoever en Zachow v. Land Nordrhein-Westfalen, Gecombineerde Zaken C-245/94 en C-312/94, Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 10 oktober 1996.
- Kuusijärvi v. Riksförsäkringsverket, Zaak C-275/96, Arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 11 juni 1998.
- Strban, G. 14 pitfalls of coordinating family benefits in the EU. In Liber Amicorum Bernhard Spiegel: Reflections on EU coordination of social security systems: Bridging academia and public administration (Special Edition). Belgian Journal of Social Security.

Postbus 4175
3006 AD Rotterdam
Nederland

Watermanweg 44
3067 GG Rotterdam
Nederland

T 010 453 88 00
F 010 453 07 68
E netherlands@ecorys.com

K.v.K. nr. 24316726

W www.ecorys.nl